

**Ministru prezidenta
Krišjāņa Kariņa ikgadējais
ziņojums Saeimai**

**par Ministru kabineta paveikto
un iecerēto darbību**

Rīgā, 2022. gada februārī

SATURS

Izmantotie saīsinājumi.....	3
Ievads	5
I. Nākotnes tautsaimniecība	6
Fiskālā un budžeta politika	6
Nodokļu politika	7
Finanšu tirgus politika.....	8
Investīcijas tautsaimniecībā un proaktīva, mērķtiecīga investīciju piesaiste	9
Labākā biznesa vide Baltijas valstīs.....	9
Produktivitātes kāpināšana un eksports	10
Mājokļu politika un būvniecība	11
Zinātne un pētniecība	12
Vide un dabas kapitāls	13
Lauksaimniecības politika	14
Gudra transporta politika	16
II. Latvijas cilvēki	19
Demogrāfija	19
Labklājība	20
Izglītība	23
Veselības aprūpe	24
Kultūra un nacionālā identitāte	30
Mediji un informācijas telpa	31
Sports	32
III. Valsts drošība un ārlietas	33
Bezkompromisa tiesiskums un likuma vara.....	33
Iekšējā drošība	37
Valsts aizsardzība.....	38
Ārpolitika	40
IV. Moderna pārvaldība	43
Vietējo pašvaldību pārvalde.....	44
Ilgtspējīgāka un mērķtiecīgāka reģionālā attīstība.....	44
Valsts pārvalde un valsts aktīvu pārvaldība	46
IKT, e-pārvalde un publiskie pakalpojumi	48
Noslēgumā – stabilai un ilgtspējīgai Latvijai – <i>Latvija2050</i> izstrāde	50

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

AER – atjaunojamie energoresursi
AF – Latvijas Atveseļošanas fonds
ANO – Apvienoto Nāciju Organizācija
ALTUM – Attīstības finanšu institūcija ALTUM
APAS – agrīnā preventīvā atbalsta sistēma
ASV – Amerikas Savienotās Valstis
ATR – administratīvi teritoriālā reforma
ĀM – Ārlietu ministrija
EKS – Eiropas kontu sistēma
EK – Eiropas Komisija
ES – Eiropas Savienība
ESF – Eiropas Sociālais fonds
ESFRI – Eiropas pētniecības infrastruktūru stratēģijas forums (angļu val. *The European Strategy Forum on Research Infrastructures*)
FM – Finanšu ministrija
FKTK – Finanšu un kapitāla tirgus komisija
IeM – Iekšlietu ministrija
IIN – iedzīvotāju ienākuma nodoklis
IKP – iekšzemes kopprodukts
IKT – informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
IZM – Izglītības un zinātnes ministrija
KM – Kultūras ministrija
KLP – kopējā lauksaimniecības politika
KLP SP – Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskais plāns 2023.–2027. gadam
LAP – Lauku attīstības programma 2014.–2020. gadam
LIAA – Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
LM – Labklājības ministrija
LOK – Latvijas Olimpiskā komiteja
LOSF – Latvijas Olimpiešu sociālais fonds
LOV – Latvijas Olimpiskā vienība
LPS – Latvijas Pašvaldību savienība
LU – Latvijas Universitāte
TM – Tieslietu ministrija
MK – Ministru kabinets
MRI budžets – mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžets
MVU – mazie un vidējie uzņēmumi
NAP2027 – Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam
NBS – Nacionālie bruņotie spēki
NILLTPFN – Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršana
NĪN – nekustamā īpašuma nodoklis
NVO – nevalstiskās organizācijas
OECD – Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (angļu val. *The Organisation for Economic Co-operation and Development*)

OIK – obligātā iepirkuma komponente
PKC – Pārresoru koordinācijas centrs
PMLP – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
PVN – pievienotās vērtības nodoklis
REACT-EU – Atveseļošanas palīdzība kohēzijai un Eiropas teritorijām (angļu val. *Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe*)
RIS3 – Viedās specializācijas stratēģija (angļu val. *Research and Innovation strategy for smart specialization*)
UR – Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs
SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SEG – siltumnīcefekta gāzes
SM – Satiksmes ministrija
TM – Tieslietu ministrija
VALIC – Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs
VAM – valsts aizsardzības mācība
VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VAS – valsts akciju sabiedrība
VBNIS – Vienotā biļešu noliktavas informācijas sistēma
VID – Valsts ieņēmumu dienests
VPVKAS – Valsts un pašvaldības vienotais klientu apkalpošanas centrs
VK – Valsts kanceleja
VM – Veselības ministrija
VP – Valsts policija
VRS – Valsts robežsardze
VSIA – valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību
VUGD – Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests
ZM – Zemkopības ministrija

IEVADS

Ministru prezidenta ikgadējais ziņojums Saeimai ir sagatavots atbilstoši Saeimas kārtības ruļļa 118.¹ panta pirmajai daļai, Ministru kabineta iekārtas likuma 15. panta sestajai daļai, kā arī Nacionālās drošības likuma 9. panta 2. punktam.

Ziņojums strukturēts atbilstoši Deklarācijā par A.K.Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību noteiktajām prioritātēm un darbības jomām, sniedzot pārskatu par valdības paveikto laikposmā no 2021. gada 1. marta līdz šī ziņojuma sagatavošanas brīdim. Ziņojumā iekļauta informācija ne tikai par paveiktajiem darbiem un uzsāktajām reformām, bet arī turpmāk plānoto rīcību nozaru prioritāšu un mērķu sasniegšanā, ievērojot valsts attīstības stratēģiskos mērķus un aktualitātes, kā arī aktivitātes, kas veiktas Covid-19 pandēmijas seku pārvarēšanai.

Jānorāda, ka 2021. gads līdzīgi kā 2020. gads tika aizvadīts Covid-19 izraisītās pandēmijas ietekmē, ieviešot korekcijas gan iedzīvotāju ikdienas dzīvē, gan valsts institūciju darbā kopumā. Vienlaikus A. K. Kariņa vadītā valdība spēja pielāgoties darbam pandēmijas apstākļos, turpinot īstenot apstiprinātās prioritātes un apņemšanās, kas ir vērstas uz finanšu sistēmas sakārtošanu, valsts drošības un tiesiskuma stiprināšanu, veselības aprūpes un izglītības sistēmas kvalitātes un pieejamības uzlabošanu, tautsaimniecības konkurētspējas, produktivitātes un investīciju apjoma paaugstināšanu, kā arī demogrāfiskās situācijas uzlabošanu.

Jāņem vērā, ka Latvija kļuva par pirmo no Baltijas valstīm, kurai tika apstiprināts nacionālais ekonomikas atveseļošanas plāns 1,82 mljrd. *euro* apmērā. Šis finansējums sniegs nozīmīgu pieešanu valsts ekonomikas atveseļošanai pēc pandēmijas radītās krīzes, dodot iespēju risināt vairākus ekonomiskās un sociālās politikas jautājumus, tādējādi uzlabojot iedzīvotāju labklājību un dzīves kvalitāti, kā arī stiprinot Latvijas konkurētspēju un piesaistot investīcijas.

Lai veicinātu ekonomikas atveseļošanu un ilgtermiņa izaugsmi, valdība ir mērķtiecīgi virzījusi uzņēmējdarbības atbalsta politiku, īpašu uzmanību pievēršot uz eksportu orientētas ražošanas attīstībai jeb viedai reindustrializācijai. Šim nolūkam valdība 2021. gadā izveidoja Lielo investīciju fondu – atbalsta programmu lieliem investīciju projektiem vismaz 10 milj. *euro* apmērā kombinētu finanšu instrumentu veidā. Kopējais programmas finansējums ir 100 milj. *euro*. Latvijā ir liels potenciāls veidot un attīstīt uzņēmējdarbību ar augstu pievienoto vērtību, kas ir orientēta uz pakalpojumu nodrošināšanu un preču ražošanu eksportam.

Krievijas militāro spēku koncentrācija Ukrainas pierobežā, kas ir pārgājusi atklātā karadarbībā pret Ukrainu, rupji pārkāpjot starptautisko tiesību normas, ir eskalējusi drošības situāciju reģionā. Valdība turpināja darbu pie valsts aizsardzības un reaģēšanas spēju pilnveidošanas ciešā sadarbībā ar mūsu stratēģiskajiem partneriem. Īpaša uzmanība tiek veltīta NATO austrumu flanga stiprināšanai. Papildus tam valdība savlaicīgi reaģēja uz sabiedrības drošības riskiem, novēršot Latvijas austrumu pierobežā radīto apdraudējumu, ko izraisīja Baltkrievijas īstenotā hibrīdoperācija uz Latvijas–Baltkrievijas robežas.

Valdība turpināja arī darbu ar mērķiem sabiedrības labklājības uzlabošanā un risku mazināšanai energoresursu cenu pieauguma rezultātā, pieņemot lēmumus par izmaksu pieauguma daļējām kompensācijām, darba algu pieaugumu, materiālo atbalstu un pakalpojumu nodrošināšanu Covid-19 radīto seku pārvarēšanai, sniedzot atbalstu ģimenēm ar bērniem, kā arī atbalstot mazāk aizsargātās sociālās grupas, piemēram, pensionārus un personas ar invaliditāti.

Šogad atbilstoši Attīstības un plānošanas sistēmas likuma 12. panta astotajai daļai Ministru prezidenta ikgadējam ziņojumam ir pievienots Nacionālā attīstības plāna 2014.–2020. gadam

(NAP2020) gala novērtējuma ziņojums, sniedzot informāciju par progresu NAP2020 stratēģisko mērķu sasniegšanā.

Šī ziņojuma noslēgumā ir sniegts pieteikums *Latvija2050* stratēģijas veidošanai, tās potenciālajiem satura lokiem un plānotajam izstrādes procesam.

I. NĀKOTNES TAUTSAIMNIECĪBA

2021. gads kopumā ir parādījis spēcīgu ekonomikas atgūšanos no Covid-19 krīzes, un to nodrošinājusi gan uzņēmumu spēja arvien labāk pielāgoties nelabvēlīgajiem apstākļiem, gan valsts sniegtais apjomīgais atbalsts ierobežojumu skartajiem biznesiem un ienākumus tieši zaudējušajiem iedzīvotājiem, kā arī mazāk nodrošinātajām sabiedrības grupām. Pēc krituma 3,6 % apmērā 2020. gadā Latvijas iekšzemes kopprodukts 2021. gadā palielinājies par 4,7 %. Preču eksports pērn audzis par 24 %, apstrādes rūpniecības izlaide palielinājusies par 7,3 %, gada pirmo triju ceturkšņu dati rāda spēcīgu privātā patēriņa (+4,6 %), publiskā patēriņa (+4,9 %) un investīciju (+4,9 %) pieaugumu.

Fiskālā un budžeta politika

Saskaņā ar EKS metodoloģiju 2021. gadā vispārējās valdības budžeta deficīts FM vērtējumā bija 2,4 mljrd. *euro* jeb 7,3 % no IKP¹. Atbilstoši FM aplēsēm² 2021. gadā faktiski sniegtā atbalsta apmērs Covid-19 seku mazināšanai sasniedza 2,3 mljrd. *euro* jeb 6,9 % no IKP, un tas arī bija iemesls augstajam deficīta līmenim budžetā. Savukārt atbilstoši Valsts kases operatīvajam novērtējumam vispārējās valdības parāds saskaņā ar EKS metodoloģiju 2021. gada beigās veidoja 14,8 mljrd. *euro* jeb 45 % no IKP.

2021. gada **valsts budžeta izdevumu pārskatīšanas rezultāti 2022. gadam veido 172,8 milj. *euro* un 2023. gadam 47,5 milj. *euro***, kas novirzāmi gan citām kopējām prioritātēm, gan ministriju aktuālo prioritāšu finansēšanai.

2022. gada pavasarī plānots sagatavot Latvijas Stabilitātes programmu 2022.–2025. gadam. Tās saturs būs atkarīgs no tā, vai, sākot ar 2023. gadu, tiks atcelta Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma klauzula. Izstrādājot likumprojektu "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2023., 2024. un 2025. gadam", tiks nodrošināts, ka vidēja termiņa budžeta ietvara likums un gadskārtējais valsts budžeta likums tiek izstrādāts atbilstoši atbildīgas un pārdomātas fiskālās politikas nosacījumiem.

FM kā koordinējošā iestāde **nodrošinājusi Latvijas Atveseļošanas fonda (AF) plāna sagatavošanu, paredzot investīcijas 1,82 mljrd. *euro*** apmērā mērķētu reformu ieviešanai Latvijā. 2021. gada 10. augustā **Latvija saņēmusi priekšfinansējumu 13 % jeb 237 milj. *euro*** apmērā no kopējā AF finansējuma apjoma. Nozaru ministrijas sadarbībā ar NVO, sadarbības partneriem un

¹ Ņemot vērā provizorisko FM 2021. gada IKP novērtējumu, pamatojoties uz Centrālās statistikas pārvaldes publicētajiem 4. ceturkšņa IKP datiem.

² Ņemot vērā VID, ALTUM u. c. institūciju sniegto informāciju, ietverot nodokļu samaksas termiņu pagarinājumus, no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" piešķirto līdzekļu izlietojumu, ES programmu darbību.

sociālajiem partneriem turpina darbu pie AF plānā iekļauto 24 reformu un 61 investīciju pasākuma īstenošanas.

2021. gada 16. novembrī MK apstiprināja ES kohēzijas politikas programmu 2021.–2027. gadam. Programma paredz **ES fondu investīcijas vairāk nekā 4,7 mljrd. euro apmērā** nākamajiem septiņiem gadiem. Tā ietver ES fondu investīciju principus, sasniedzamos rezultātus un atbalsta jomas. Pēc programmas apstiprināšanas MK tiek turpinātas konsultācijas ar EK, lai nodrošinātu, ka pēc programmas gala versijas apstiprināšanas MK un iesniegšanas EK tā tiktu apstiprināta iespējami īsākā termiņā.

Kopējais **ES piešķirtais finansējums Latvijas Kopējai lauksaimniecības politikai ir 3,324 mljrd. euro**, kas ir par 637 milj. euro jeb 24 % vairāk nekā 2014.–2020. gada plānošanas periodā. Latvijai pieejamais tiešo maksājumu finansējums laikposmam no 2021. gada 1. janvāra līdz 2027. gada 31. decembrim ir 2,475 mljrd. euro faktiskajās cenās, t. i., par 758 milj. euro jeb 44 % vairāk nekā 2014.–2020. gada plānošanas periodā. Tā kā 2021. un 2022. gads ir noteikti par pārejas periodu, tad 2021. un 2022. gadā tiešajiem maksājumiem pieejamais finansējums ir 683,2 milj. euro, bet 2023.–2027. gadā – 1,791 mljrd. euro.

Ir apstiprināti grozījumi darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība", kas paredz **papildu Atveseļošanas palīdzību kohēzijai un Eiropas teritorijām (REACT-EU) 203,9 milj. euro apmērā** Covid-19 pandēmijas seku mazināšanai prioritāri visvairāk skartajās nozarēs – veselība, nodarbinātība, MVU atbalsts un darba kapitāls, iekļaušanas pasākumi, kā arī smagi skartajās tūrisma un kultūras nozarēs.

Nodokļu politika

Lai turpinātu mazināt darbaspēka nodokļu slogu zemu ienākumu saņēmējiem un uzlabotu uzņēmumu konkurētspēju, no 2022. gada 1. janvāra **ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamais diferencētais minimums, kā arī pensionāriem neapliekamais minimums** tiek palielināts uz 350 euro mēnesī, bet no 2022. gada 1. jūlija – uz 500 euro mēnesī.

Ieviests komercdarbības atbalsts – **nodokļu samaksas termiņa pagarinājuma piešķiršana**. Minētais atbalsts dod iespēju krīzes skartajiem nodokļu maksātājiem lūgt VID sadalīt termiņos vai atlikt uz laiku līdz 2023. gada 30. jūnijam nodokļu maksājumus, kuru samaksas termiņš iestājies valstī izsludinātās ārkārtējās situācijas laikā vai mēnesī, kad ārkārtējā situācija beigusies, vai nākamajā mēnesī pēc tās beigām. Atbalsta piešķiršanas gadījumā nokavējuma naudu nokavētajiem nodokļu maksājumiem neaprēķina un informācija par nodokļu maksātāju netiek iekļauta VID administrēto nodokļu (nodevu) parādnieku datubāzē.

Lai nodrošinātu **sabiedrības tiesības uz informāciju par būtiskākajiem uzņēmumu nodokļu un muitas jomas pārkāpumiem un veicinātu godīgu konkurenci un labprātīgu nodokļu saistību izpildi**, VID nodrošina informācijas publicēšanu par lēmumiem, kas pieņemti pēc 2021. gada 5. augusta. Savukārt, ja nodokļu maksātājs publiski izplatījis nepatiesas ziņas par nodokļu administrācijas veiktajām darbībām, ar 2021. gada 5. augustu VID ir tiesības sniegt sabiedrībai objektīvu informāciju par konkrēto situāciju. Tādējādi sabiedrībai būs iespēja sekot līdzi tam, kā VID veic normatīvajos aktos noteikto uzdevumu izpildi, iegūstot patiesu un objektīvu

informāciju par nodokļu maksātājam veiktajiem nodokļu administrēšanas un kontroles pasākumiem.

Lai ierobežotu ēnu ekonomiku, ir izstrādāts Ēnu ekonomikas ierobežošanas plāns 2021.–2022. gadam, kas paredz "aplokšņu algu" izplatības mazināšanu, atklātākas un caurskatāmākas uzņēmējdarbības vides izveidi un iestāžu savstarpējās datu apmaiņas uzlabošanu gan nodokļu administrēšanas pasākumu, gan citu ēnu ekonomikas mazināšanas pasākumu veikšanai.

VID 2021. gadā turpināja **Elektroniskās muitas datu apstrādes sistēmas pilnveidošanu** atbilstoši Savienības Muitas kodeksa prasībām un ieviesa vairākas jaunas muitas informācijas sistēmas atbilstoši ES normatīvajos aktos noteiktajām prasībām e-komercijas jomā, tai skaitā nodrošinot PVN iekasēšanu par visiem pasta sūtījumiem no trešajām valstīm.

Efektīvizējot valstij piekritīgo naudas līdzekļu atgūšanas procesu, kredītiestādēm ir noteikts pienākums sniegt VID informāciju par kredītiestāžu rīcībā esošajiem to juridisko personu naudas līdzekļu atlikumiem, kuru darbība ir izbeigta un kuras ir izslēgtas no attiecīgā UR reģistra.

Finanšu tirgus politika

Noslēdzot darbu pie finanšu sektora uzraudzības reformas, tika pieņemts **jauns Latvijas Bankas likums**, kas stāsies spēkā 2023. gada 1. janvārī. Likums regulēs valsts centrālās bankas darbību pēc tās apvienošanas ar FKTK, un tā ir daļa no pasākumu kopuma, kas nepieciešami, lai nodrošinātu finanšu sektora uzraudzības sistēmas reformas īstenošanu, kā arī modernizētu un attīstītu Latvijas Bankas darbību sabiedrības un finanšu sektora interesēs. Abu šo neatkarīgo institūciju apvienošana tiek īstenota, ievērojot monetārās politikas, finanšu tirgus dalībnieku uzraudzības un neregulējuma iestādes funkciju neatkarību.

2021. gada 12. jūlijā stājās spēkā grozījumi Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā, kas paredz **stiprināt uz risku novērtējumu balstītu pieeju**, piemērojot NILLTPF novēršanas prasības. Likums paredz ieviest jaunu Finanšu izlūkošanas dienesta datu saņemšanas un analīzes sistēmu (goAML), nodrošinot iesniegto datu drošību un konfidencialitāti, kā arī uzlabojot to analīzes procesu. Lai pilnvērtīgi veiktu klienta izpēti un darījumu uzraudzību, pārbaudot klienta sniegto datu patiesumu, ir paredzēta kopīgo klientu izpētes rīku ieviešana, kā arī ir paplašināts to tiesību subjektu loks, kam vienlaikus ar izmaiņām vadības institūcijas sastāvā jāaktualizē arī informācija par patiesajiem labuma guvējiem.

Pilnveidojot finanšu sektora regulējumu, ir noslēgts darbs pie **Segto obligāciju likuma**, ar kuru tiek izveidots regulējums nozīmīgam un efektīvam ilgtermiņa finansējuma piesaistīšanas avotam kredītiestādēm. 2021. gada 30. septembrī pieņemts **Kvalificētajiem finanšu darījumiem piemērojamā izslēdzošā ieskaita likums**, ar kuru tiek izveidots izslēdzošā ieskaita tiesiskais regulējums atvasināto finanšu instrumentu darījumiem un tūlītējiem (*spot*) darījumiem attiecībā uz valūtu, vērtspapīriem vai precēm, kas nodrošina izslēdzošā ieskaita piemērošanu un nostiprina tā vispārīgos principus. Tādējādi tiek veicināta finanšu instrumentu tirgus attīstība Latvijā, nodrošinot finanšu tirgus stabilitāti un ierobežojot sistēmiskos riskus, ko varētu radīt tiesiskās aizsardzības, maksātnespējas vai likvidācijas process pret kādu tirgus dalībnieku.

Lai ieviestu Eiropas Padomes *Moneyval* ekspertu rekomendācijas, sakārtotu grāmatvedības ārpakalpojumu nozari, celtu grāmatvedības pakalpojumu kvalitāti un **mazinātu ēnu ekonomiku**, ar likumu "Grozījumi likumā "Par grāmatvedību"" no 2021. gada 1. jūlija ir ieviesta ārpakalpojuma grāmatvežu licencēšana un izveidots publiski pieejams ārpakalpojuma grāmatvežu reģistrs.

Investīcijas tautsaimniecībā un proaktīva, mērķtiecīga investīciju piesaiste

Lai uzsāktu reindustrializācijas procesu un nodrošinātu finanšu pieejamību lieliem investīciju projektiem ekonomikas atveseļošanai pēc Covid-19 izraisītās krīzes, ir **izveidots Investīciju fonds ar 100 milj. euro valsts budžetu** un no 2022. gada sākusies pieteikšanās jaunajā lielo investīciju projektu atbalsta programmā, nodrošinot lielo un vidējo uzņēmumu attīstības projektiem (sākot no 10 milj. euro) aizdevumus ar kapitāla atlaidi uz labvēlīgiem nosacījumiem. Līdz 2029. gadam **plānots atbalstīt vismaz 10–12 liela apmēra investīciju projektus, radīt vismaz 800 jaunas darba vietas un kāpināt katra uzņēmuma preču vai pakalpojumu eksporta apjomu vismaz par 3 milj. euro gadā** pēc investīciju projekta īstenošanas. Ar šo atbalsta instrumentu arī plānots palielināt komersanta ieguldījumu apjomu pētniecībā un attīstībā, tiem sasniedzot vismaz 250 tūkst. euro gadā, kas ir būtisks stimuls Latvijas ekonomikai.

Lai mazinātu Covid-19 radīto ietekmi uz uzņēmējdarbību, turpināts **valsts atbalsts Covid-19 krīzes skartajiem uzņēmumiem**, tai skaitā izstrādājot jaunus atbalsta mehānismus. **Nodrošināts finansējums 979 milj. euro apmērā** atbalstam par dīkstāvi, atbalstam algu subsīdijām un Covid-19 krīzes skarto uzņēmumu apgrozāmo līdzekļu plūsmas nodrošināšanai.

Nodrošināts uzņēmējdarbības atbalsts ar finanšu instrumentu palīdzību, pēdējo triju gadu laikā **ALTUM finanšu instrumentu portfelim pieaugot par 342 milj. euro** un projektu skaitam pieaugot par 11 350 projektiem.

Lai veicinātu Latvijas ekonomikas straujāku atgūšanos no Covid-19 krīzes un ekonomiskās situācijas uzlabošanas, paātrinot investīciju piesaisti un paaugstinot Latvijas konkurētspēju, radīts **"zaļais koridors"** augstas pievienotās vērtības investīciju projektiem prioritārajās nozarēs, kuras aptver viedās specializācijas jomas, starptautiskos biznesa pakalpojumu centrus, kā arī būvniecību, transportu un loģistiku, ja šo ieceru īstenošana ir saistīta ar prioritārajām nozarēm. 2021. gada laikā **apstiprināti deviņi investīciju projekti ar kopējo pienesumu 103 milj. euro un 629 radītām darba vietām** mašīnbūves, atjaunojamo energoresursu, akvakultūras, elektronikas, viedo materiālu, inženierpakalpojumu, nekustamā īpašuma un citās jomās.

2021. gadā ir sasniegts vēsturiski lielākais piesaistīto investīciju apmērs – 643 milj. euro, LIAA sniedzot atbalstu 32 investīciju projektu uzsākšanai, kas radīs 2650 jaunas darba vietas. Salīdzinoši 2020. gadā LIAA piesaistīto investīciju apmērs bija 252 milj. euro.

Labākā biznesa vide Baltijas valstīs

Mērķtiecīgai virzībai uz konkurētspējīgāko uzņēmējdarbības vidi **ieviests efektīvāks Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plāna aktivitāšu identificēšanas un administrēšanas process**, pārnesot to uz digitālu vidi un paredzot plašāku Latvijas Tirdzniecības

un rūpniecības kameras, Latvijas Darba devēju konfederācijas un Ārvalstu investoru padomes iesaisti.

Lai nodrošinātu akciju sabiedrību caurspīdīgumu un novērstu praksē pastāvošās nepilnības akciju sabiedrību regulējumā, Saeimā 1. lasījumā 2022. gada 3. februārī apstiprināti grozījumi Komerclikumā, radot piekļuvi informācijai par akciju sabiedrību īpašniekiem un akciju sabiedrību patiesajiem labuma guvējiem. Plānots, ka akciju sabiedrību reformas grozījumi pilnvērtīgi sāks darboties līdz ar jaunās UR sistēmas ieviešanu 2023. gada otrajā pusē.

Energoresursu cenu krīzes apstākļos īstenoti nozīmīgi atbalsta pasākumi, kas vērsti uz uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanu un iedzīvotāju maksātspējas saglabāšanu, kā arī enerģētiskās nabadzības mazināšanu. Konsekventi mazināta OIK ietekme uz elektroenerģijas gala cenu – no 2022. gada **OIK vidējā likme patērētājiem samazinājusies par aptuveni 60 %**, salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Pilnveidota un automatizēta aizsargātā lietotāja tirdzniecības pakalpojuma sistēma un **palielināts atbalsts aizsargātajiem lietotājiem**, apkures sezonā 100 % apmērā no valsts **segtas OIK un elektroenerģijas sistēmas pakalpojuma izmaksas visiem galalietotājiem, ierobežots dabasgāzes un siltumenerģijas tarifu pieaugums** centralizētajā siltumapgādē mājāsaimniecībām, palielināts **atbalsts energoietilpīgiem apstrādes rūpniecības uzņēmumiem**. Ņemot vērā straujo energoresursu cenu pieaugumu, plānots izstrādāt papildu atbalsta pasākumus, turpinot diskusijas par **atbalsta mehānismiem dabasgāzes izmaksu kompensēšanai komersantiem**.

2022. gadā plānots palielināt atjaunojamo energoresursu (AER) izmantošanas īpatsvaru akciju sabiedrības "Latvenergo" elektroenerģijas ģenerācijas portfelī, **attīstot vēja elektrostacijas**, kas ir viena no piemērotākajām tehnoloģijām AER izmantošanas palielināšanai Latvijā, izvērtējot iespējas tās attīstīt pašiem vai iegādāties jau uzsāktus projektus. Akciju sabiedrības "Latvenergo" vidēja termiņa mērķis ir divkārtot elektroenerģijas ražošanas jaudu līdz 2030. gadam, nodrošinot būtisku AER jaudas pārsvaru.

Produktivitātes kāpināšana un eksports

Palielināts budžeta finansējums augstu sasniegumu zinātnes un pētniecības projektu īstenošanai, apstiprinot Inovāciju fonda Nozaru pētījumu programmu. Tās ietvaros **2022.–2024. gada periodā ik gadu tiks investēti 4 milj. euro**, atbalstot projektus viedās specializācijas jomās (biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, farmācija, fotonika un viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas).

2021. gadā uzsākta Norvēģijas finanšu instrumenta 2014.–2020. gada perioda programmas "Uzņēmējdarbības attīstība, inovācijas un mazie un vidējie uzņēmumi" ieviešana, kuras mērķis ir veicināt **augstākas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu radīšanu trijās jomās** – "zaļās" inovācijas, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas un dzīves kvalitāti atbalstošas tehnoloģijas. Programmas ietvaros **izveidots LIAA Tehnoloģiju biznesa centrs**, kas sniegs atbalstu pētniecībai, ideju attīstībai, prototipēšanai un Latvijas zinātnes sasniegumu pārvēršanai konkurētspējīgos biznesa projektos.

Ekonomiskās izaugsmes sekmēšanai un Covid-19 krīzes seku mazināšanai arī 2022. gadā uzņēmējiem būs pieejama virkne atbalsta programmu. Atvēršanas un noturības mehānisma un ES fondu Darbības programmas 2021.–2027. gadam ietvaros paredzēts izstrādāt **atbalsta programmas un finanšu instrumentus uzņēmumu digitālajai transformācijai, industriālo parku attīstībai, pētniecības un attīstības aktivitāšu stiprināšanai un produktivitātes kāpināšanai.**

2021. gadā izstrādāta un **apstiprināta jaunā vienotā Latvijas valsts tēla koncepcija un tās ieviešanas stratēģija**, atbalstot "misiju orientētu" pieeju un Latvijas pirmo pilotmisiju "JŪRA 2030". Īstenojot Latvijas valsts tēla aktivitātes, RIS3 nozarēs piesaistītais ārvalstu investīciju apjoms (klientu pieņemtie lēmumi) veido 212 milj. *euro* un 909 potenciāli jaunradītas darba vietas.

2021. gada 1. oktobrī ir uzsākta **Latvijas dalība starptautiskajā izstādē "Expo Dubaija"** Dubaijā, Apvienotajos Arābu Emirātos, un pusgada garumā pasaule tiek iepazīstināta arī ar Latvijas uzņēmēju piedāvājumu, dodot iespēju slēgt jaunus sadarbības līgumus. Līdz 2021. gada beigām Latvijas paviljonu ir apmeklējuši aptuveni 30 000 apmeklētāju, izstādes ietvaros ir noorganizēti 16 pasākumi (dalība nacionālajos stendos, tirdzniecības misijas, biznesa forums, kontaktbiržas), "EXPO Dubaija" biznesa pasākumos piedalījušies 145 Latvijas uzņēmumi, kā arī **Latvijas uzņēmumi ir parakstījuši vairākus sadarbības līgumus un ir uzsākti 25 projekti tūrismā, pārtikā un kosmosa nozarēs.**

Atbalstīta un veicināta **Latvijas uzņēmumu piekļuve svarīgākajiem ārvalstu tirgiem.** 2022. gadā LIAA tika piešķirti 1,2 milj. *euro*, lai 21 Latvijas ārējā ekonomiskā pārstāvniecība turpmāk tiktu pilnībā finansēta no valsts budžeta. Ārējo ekonomisko attiecību sekmēšanai intensīvi ir strādāts pie Latvijas uzņēmēju sadarbības stiprināšanas ar ES valstīm, īpaši ar Vāciju, Franciju, Igauniju, Lietuvu, Austriju, kā arī ar ASV, Apvienotajiem Arābu Emirātiem, Saūda Arābiju, Ķīnu u. c.

Mājokļu politika un būvniecība

2021. gada 1. maijā stājās spēkā **Dzīvojamo telpu īres likums, kas sekmē kvalitatīvu un pieejamāku īres dzīvokļu izveidi**, nodrošina plašāku īrnieku aizsardzību, piedāvā jaunu risinājumu līdzšinējiem garajiem tiesvedību procesiem, kā arī veicina investīcijas īres namu sektorā un darbaspēka mobilitāti uz pilsētām un novadiem, kur veidojas labi apmaksātas darba vietas.

Izmaksu ziņā pieejamu un kvalitatīvu mājokļu trūkums ir viens no iemesliem, kas kavē iedzīvotāju mobilitāti, teritoriju attīstību un atšķirību mazināšanos starp reģioniem. Notiek aktīvs darbs pie **atbalsta programmas zemas īres maksas mājokļu būvniecībai**, lai veicinātu būvniecības standartiem un energoefektivitātes prasībām atbilstošu zemas īres maksas mājokļu pieejamību mājāsaimniecībām, kas nevar atļauties mājokli uz tirgus nosacījumiem. Atbalsta programmu plānots īstenot finanšu instrumenta veidā, paredzot nekustamo īpašumu attīstītājiem ALTUM aizdevumu un kapitāla atlaidi apmērā līdz 30 %.

2021. gadā ir būtiski **pilnveidoti un vienkāršoti būvniecības procesi**. Grozījumi speciālajos būvnoteikumos paredz samazināt būvniecības procedūru skaitu, kā arī atteikties no būvniecības ieceres saskaņošanas procesiem vienkāršu būvju un labiekārtojuma būvniecībai. Tas

samazina birokrātisko slogu nekustamā īpašuma īpašniekiem, kā arī ļaus būvniecību uzraugošajām institūcijām savus resursus veltīt sabiedrībai nozīmīgu procesu efektīvākai uzraudzībai.

Izstrādāts **tipveida būvprojekts daudzdzīvokļu dzīvojamai mājai ar koka konstrukcijām**. Tas bez maksas būs pieejams vietējām pašvaldībām īres māju un sociālo māju būvniecībai, kā arī ikvienam nekustamā īpašuma attīstītājam jauna un kvalitatīva mājokļa radīšanai.

Uzsāktas **jaunas atbalsta programmas privātmāju energoefektivitātes uzlabošanai** (2,37 milj. *euro*) un **daudzdzīvokļu māju remontiem** (31 milj. *euro*).

Plānots pilnveidot un attīstīt mājokļu valsts garantiju programmu mājokļa iegādei dažādām iedzīvotāju grupām. Sagatavoti priekšnoteikumi Mājokļu fonda izveidei. Šis instruments nodrošinās sabalansētu atbalstu uzņēmējdarbības attīstībai novadu teritorijās pēc ATR īstenošanas. Izmaksu ziņā pieejamu un kvalitatīvu mājokļu trūkums ir viens no iemesliem, kas kavē valsts iekšējo mobilitāti un netieši izraisa citus negatīvus efektus: mazāka iespēja iesaistīt darba tirgū darba meklētājus un bezdarbniekus, tiek kavēta tautsaimniecības izaugsme, tiek padziļināta depopulācija. Reģionālajā attīstībā izšķiroša loma ir uzņēmējdarbības videi reģionos, jo tā sniedz nodarbinātības iespējas un līdz ar to labklājību iedzīvotājiem, stimulē iedzīvotāju palikšanu dzīvesvietās, samazinot teritoriju depopulāciju, kā arī rada ienākumus pašvaldību budžetos no nodokļiem, un tas dod iespējas veikt ieguldījumus teritorijas infrastruktūras uzlabošanā, rezultātā paaugstinot iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Mājokļa pieejamība kopsakarā ar citiem atbalsta instrumentiem (piemēram, atbalstu uzņēmējdarbībai reģionos) mazinās negatīvos efektus un sekmēs teritoriju attīstību un atšķirību mazināšanos starp reģioniem.

Zinātne un pētniecība

Panākta vienošanās par **jauna zinātnes bāzes finansējuma aprēķina modeli**, kurš ir vērsts uz rezultātu lomas palielināšanu. Pamatojoties uz zinātnisko institūciju starptautisko izvērtējumu, kurš noslēdzās 2021. gada 17. martā, iezīmēta tā tālāka sasaiste ar zinātnes un arī augstākās izglītības finansējumu Latvijā.

Norit darbs pie **nacionālas nozīmes zinātniskās infrastruktūras** ziņojuma izstrādes. Tam būs nepieciešams komplekss Latvijas zinātnes infrastruktūras apsekojums – stāvoklis, ietekme uz pētniecības procesu, perspektīvas no ESFRI un nacionālā skatpunkta. Turpinās augstākās izglītības jaunā finansēšanas modeļa ieviešana – studiju vietas bāzes izmaksu aktualizācija, I un II pīlāra finansēšanas formulas un stipendiju sistēmas pilnveidošana, tai skaitā ieviešot sociālo dimensiju augstākajā izglītībā.

Nodrošināts zinātnisko institūciju zinātnes izcilības un snieguma finansējums 8,7 milj. *euro* apmērā **pētniecības specializācijas, izcilības un ietekmes stiprināšanai** – vienotas akadēmiskās un zinātniskās karjeras sistēmas reformas ieviešanai un zinātnes un inovācijas lomas palielināšanai.

Norisinājās zinātnieku ideju apkopošana iespējamiem risinājumiem SARS-CoV-2 izplatības novēršanai Latvijā un Covid-19 slimības izplatības seku mazināšanai. Šim nolūkam tika izveidota un **regulāri papildināta Covid-19 pētniecības platforma**, kurā tika apkopotas un kategorizētas

Latvijas zinātnieku iesūtītās idejas (kopā 294 idejas). Ar idejām konsolidētā veidā tika iepazīstināta gan Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisija, gan valdība, gan LIAA.

Tiek īstenota **Valsts pētījumu programma Covid-19 seku mazināšanai** multidisciplināru augstas gatavības risinājumu pētniecībai un attīstībai un nodošanai sabiedrības un politikas veidotāju rīcībā. ERAF projekta Nr. 1.1.1.5/17/I/002 "Integrētie nacionālā līmeņa pasākumi Latvijas pētniecības un attīstības interešu pārstāvības stiprināšanai Eiropas pētniecības telpā" ietvaros 464 tūkst. *euro* apmērā atbalstīts pētījums par SARS-CoV-2 vīrusa epidemioloģiju un filoģenēzi Latvijā.

Līdz 2022. gada vidum turpināsies 2020. gadā EK Strukturālo reformu atbalsta programmas (SRSP) ietvaros uzsāktais projekts **jauna akadēmiskās karjeras ietvara veidošanai**. Projekta mērķis ir reformēt pašreizējo akadēmiskās karjeras sistēmu, ieviešot Eiropas un starptautiskajai labajai praksei atbilstošu jaunu akadēmiskās karjeras ietvaru.

Lai veicinātu privātā sektora investīcijas pētniecībā un attīstībā un tās adekvāti atspoguļotu datus par ieguldījumiem pētniecībā un attīstībā, lielajām un vidējām komercsabiedrībām ir noteikts pienākums savā finanšu pārskatā sniegt detalizētu informāciju par pētniecības un attīstības izmaksām. Šāds pienākums noteikts ar grozījumiem Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumā, kas stājas spēkā 2022. gada 1. janvārī.

Vide un dabas kapitāls

Pieņemts **Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.–2028. gadam**, kurā ietverta atkritumu rašanās novēršanas valsts programma, kā arī iezīmēti veicamie pasākumi un nepieciešamais finansējums, lai nodrošinātu ES un Latvijas normatīvajos aktos noteikto atkritumu apsaimniekošanas mērķu izpildi un atkritumu apsaimniekošanas reģionu reformas rezultātā palielinātu atkritumu apsaimniekošanas efektivitāti.

Atbilstoši pieņemtajiem **grozījumiem Iepakojuma likumā**, kuri precizē depozīta maksas definīciju un nosacījumus depozīta iepakojuma savākšanai, sākot ar 2022. gada 1. februāri ir uzsākta dzērienu iepakojuma depozīta sistēmas ieviešana. **Depozīta sistēmas ieviešana** veicinās ilgtspējīgas attīstības stratēģiju tautsaimniecībā un īsteno vidi saudzējošu politiku, sekmējot izlietotā iepakojuma savākšanu un atkārtotu lietošanu.

Lai nodrošinātu Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021.–2030. gadam mērķu sasniegšanu, ir izstrādāta **atbalsta programma bezemisiju un mazemisiju transportlīdzekļu iegādei**. Izvērtējot mehānismus videi draudzīgu (mazemisiju un bezemisiju) transportlīdzekļu iegādei, MK tika atbalstīti nosacījumi konkursa "Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšana transporta sektorā – atbalsts bezemisiju un mazemisiju transportlīdzekļu iegādei" organizēšanai, kura mērķis ir veicināt siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu, atbalstot iedzīvotājus iegādāties elektromobiļus un ārēji lādējamus hibrīdauto. Tiks sagatavoti priekšlikumi vēja enerģijas ražošanas jaudu palielināšanai valsts teritorijā. Enerģijas ražošana no atjaunojamiem energoresursiem sekmē ilgtspējīgas un Latvijas sabiedrības interesēm atbilstošas enerģētikas un klimata politikas nodrošināšanu.

Ar grozījumiem Publisko iepirkumu likumā un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likumā ir noteikta prasība pasūtītājiem un sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem autotransporta līdzekļu iepirkumos un noteiktos pakalpojumu līgumos nodrošināt noteiktu procentu mazemisiju vai bezemisiju autotransporta līdzekļu, tādējādi nodrošinot, ka tiek sasniegti "tīro" un energoefektīvo autotransporta līdzekļu izmantošanas veicināšanai noteiktie minimālie iepirkuma mērķrādītāji.

2021. gadā VARAM uzsāka darbu pie likumprojekta "**Klimata likums**", lai vienā tiesību aktā noteiktu visus nosacījumus, kas attiecas uz nacionālo klimata politiku – siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu un oglekļa dioksīda piesaisti, kā arī pielāgošanos klimata pārmaiņām. Likumprojekta mērķis ir izveidot regulējumu, kas ietvertu visus būtiskākos klimata politikas nosacījumus virzībā uz klimatneitralitāti un klimatnoturības veicināšanu.

Lauksaimniecības politika

Sagatavots un izvērtēšanai EK iesniegts **Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskais plāns 2023.–2027. gadam** (KLP SP). Turpmāk KLP SP apvienos trīs atbalsta instrumentus – tiešie maksājumi, sektorālās atbalsta intervences (augļu, dārzeņu un citos sektoros, kā arī biškopības sektorā) un lauku attīstības atbalsta pasākumi, tādējādi mērķēti izmantojot dažādus atbalsta instrumentus **Latvijas lauku telpas uzņēmēju vajadzību nodrošināšanai**.

Jaunās KLP SP politikas intervences nodrošinās atbalstu **nozares pievienotās vērtības kāpināšanai, uzņēmēju ekonomisko aktivitāšu dažādošanai un uzņēmējdarbībā balstītu zināšanu vairošanai**, turklāt nozīmīgākā KLP SP finansējuma daļa – **47,8 %** – tiks novirzīta **vides un klimata mērķu īstenošanai**.

Tiešo maksājumu līdzsvarošana starp dažādām saimniecību grupām ir viens no mehānismiem, lai kāpinātu mazo uzņēmēju ienākumu pietiekamību. Tāpēc KLP SP paredzētas tiešo maksājumu intervences, kas nodrošinās līdzsvarotu atbalsta sadalījumu starp dažādu lielumu saimniecībām, **sniedzot lielāku ienākumu atbalstu par labu mazajām un vidējām saimniecībām**. Lai to sasniegtu, ar KLP SP tiks panākts, ka mazo un vidējo saimniecību vidējais tiešo maksājumu atbalsta līmenis pārsniegs valsts vidējo tiešo maksājumu līmeni, tam palielinoties par 10 procentpunktiem, salīdzinot ar 2019. gadu (96,2 %), un **sasniedzot 106,2 % no valsts vidējā tiešo maksājumu līmeņa 2027. gadā**.

Nodrošināts finansējums Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam (LAP) **pasākumiem pārejas periodam – 2021. un 2022. gadā 493 milj. euro** apmērā, tai skaitā ES atvēršanas instrumenta finansējums 84 milj. euro, lai veicinātu ekonomikas atvēršanos pēc Covid-19 ietekmes un nodrošinātu pakāpenisku pāreju uz Eiropas Zaļā kursa noteiktajiem mērķiem.

LAP pārejas perioda laikā nodrošināts finansējums lauksaimniecības, zivsaimniecības un lauku attīstības **aizdevumu un garantiju programmas īstenošanai** – attiecīgi **piešķirot 20 milj. euro** lauku attīstības pasākumu ieviešanai lauksaimniecības, lauku un zivsaimniecības saimnieciskās darbības veicēju aizdevumu programmas jeb "Mazie aizdevumi lauku teritorijās" finansēšanai un **10 milj. euro** lauksaimniecības, zivsaimniecības un lauku attīstības garantiju programmas finansēšanai.

ES atbalsta programmas **skolu apgādei ar augļiem, dārzeņiem un pienu** īstenošana ir nozīmīga veselīgu ēšanas paradumu veidošanā un nostiprināšanā. 2020./2021. m. g. kopumā programmas ietvaros izglītības iestādēs patērēts 2,5 tūkst. t piena un 1,02 tūkst. t svaigu augļu un dārzeņu. Arī Covid-19 izplatības laikā skolēni (pirmsskolas iestāžu bērni un 1.–9. klašu skolēni) pašvaldību organizēto pārtikas piegāžu ietvaros turpināja saņemt šos produktus. Ņemot vērā svaigpiena iepirkuma cenas un resursu cenu pieaugumu, plānots palielināt atbalsta likmi pienam.

Vietējo ražotāju un vietējās produkcijas atpazīstamības un pieejamības risinājumi tiek veidoti, izmantojot digitālo platformu www.novadagarsa.lv. Turpinās darbs pie **elektroniskā kataloga www.novadagarsa.lv attīstības**, kā arī **plašākas tā izmantošanas pašvaldību iepirkumos**. Katalogs apvieno vietējos ražotājus, kuri ir bioloģiskās, integrētās audzēšanas, Zaļās karotītes un GlobalG.A.P. shēmu dalībnieki. Katalogs apkopo ražotājus, kuru produkcijā ne mazāk kā 70 % ir vietēji saražotu izejvielu. Kopumā katalogā ievadīti 1083 uzņēmumi, **no kuriem publiskoti 944**.

Lai nodrošinātu daudzveidīgākas un veselīgākas pārtikas pieejamību sabiedrībai, kā arī panāktu labāku informētību par bioloģiskās saimniekošanas metodēm un bioloģiskiem produktiem, nozarē norit **bioloģiskās lauksaimniecības attīstības rīcības plāna 2023.–2027. gadam** izstrāde. Bioloģisko produktu īpatsvaram kopējā produkcijā ir tendence palielināties, tāpēc ir nozīmīgi turpināt darbu pie bioloģiskās lauksaimniecības sēklkopības sistēmas attīstības, lai 2035. gadā visus uzņēmumus nodrošinātu ar bioloģisku sertificētu sēklas materiālu.

2022. gadā **papildu valsts atbalsts 30 milj. euro** apmērā nodrošināts ciltsdarba maksājumiem, daļējai kredītprocentu dzēšanai zemes, apgrozāmo līdzekļu un lauksaimniecības dzīvnieku iegādes aizdevumiem, zinātnes pētījumiem un zinātnisko institūciju materiāltechniskās bāzes kapacitātes stiprināšanai. Šā papildu valsts atbalsta ietvaros **4 milj. euro** paredzēti **mazajiem ražojošajiem lauksaimniekiem**, lai motivētu mazos lauksaimniekus integrēties tirgū un mazinātu tirgus radītās grūtības.

2021. gadā papildu valsts atbalsts **15 milj. euro** apmērā tika nodrošināts šādiem pasākumiem:

- valsts atbalstam vaislas lauksaimniecības dzīvnieku ierakstīšanai ciltsgrāmatā, kā arī to ģenētiskās kvalitātes noteikšanai un produktivitātes datu izvērtēšanai;
- lauksaimniecībā izmantojamiem zinātnes pētījumiem un lauksaimniecības zinātnisko institūciju materiāltechniskās bāzes pilnveidošanai;
- mazo lauksaimniecības ražotāju ienākumu valsts atbalstam.

Sagatavots un MK apstiprināts informatīvais ziņojums "**Par Rīcības programmu zivsaimniecības attīstībai 2021.–2027. gadam**". Rīcības programmas galvenais mērķis ir konkurētspējīga zivsaimniecības nozare un ilgtspējīgi ūdens dzīvie resursi veselīgas un drošas pārtikas un kvalitatīvas un ilgtspējīgas dzīves vides nodrošināšanai. Tās īstenošanai 2021.–2027. gada periodā būs pieejami **192,7 milj. euro**. Turpinās Rīcības programmas zivsaimniecības attīstībai 2014.–2020. gadam īstenošana, lai kāpinātu zivsaimniecības nozares konkurētspēju. Tās ietvaros no pieejamiem 183,5 milj. euro projektu īstenošanai rezervēti 99 %.

2021. gadā nodrošināts **Zivju fonda atbalsts 119 projektu īstenošanai** (zivju pavairošanai, resursu izpētei, zivju aizsardzībai un kontrolei u. c. pasākumiem) gandrīz 900 tūkst. euro apmērā.

Latvijas publiski pieejamie iekšējie ūdeņi 2021. gadā papildināti ar 14,3 milj. lašu, taimiņu, līdaku, zandartu, vimbu un citu zivju sugu mazuļiem, kā arī ar nēģu kāpurēm.

Lai mazinātu Covid-19 krīzes negatīvo ietekmi un stimulētu ekonomiku nozarē, lauksaimniekiem 2021. gadā izmaksāts finansējums kopumā 24,1 milj. *euro* apmērā, piemēram, saimniecību dzīvotspējas stiprināšanai, Covid-19 negatīvās ietekmes radītā ieņēmumu samazinājuma kompensēšanai, uzņēmumu likviditātes un naudas plūsmas saglabāšanai, kredītsaistību izpildes nodrošināšanai, lauksaimniecības, zivsaimniecības un lauku attīstības garantiju programmas īstenošanai u. c. Lai laikus reaģētu uz izmaiņām nozarē, veikts nepārtraukts datu monitoringa attiecībā uz lauksaimniecības nozaru raksturojošiem rādītājiem. Katru mēnesi sagatavoti un ZM tīmekļvietnē publicēti informatīvi nozaru pārskati lopkopības un augkopības sektoros. Datu monitoringa tiks turpināts arī 2022. gadā.

ZM sadarbībā ar Latvijas Valsts mežzinātnes institūta "Silava" Ģenētisko resursu centru 2021. gada 26. oktobrī Svalbāras Globālajā sēkļu bankā ilgtspējīgai glabāšanai nodeva 153 Latvijas izcelsmes (Latvijā izveidotas šķirnes) lauksaimniecībā un pārtikā izmantojamo augu sēkļu paraugus, tādējādi **stiprinot Latvijas tradicionālo augu ģenētisko resursu saglabāšanu**. Galvenokārt tās ir laukaugu sugas – labības, pākšaugi, lini, kaņepes un arī dārzeņi (kopumā 30 sugas).

Ar Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai finansiālu atbalstu īstenots **attālinātās ugunsgrēku atklāšanas un novērošanas sistēmas pilotprojekts** – 12 meža ugunsgrēku novērošanas torņos Pierīgā **uzstādīti automatizēti risinājumi meža ugunsgrēku atklāšanai**. Sistēmas galvenais mērķis ir ātrāka un precīzāka ugunsgrēka vietas identificēšana, kas samazinās izdegušās meža platības. Kopš minētās sistēmas ieviešanas 2021. gada pavasarī ir pierādījies, ka tā ir pietiekami efektīva meža ugunsgrēku atklāšanā.

Gudra transporta politika

Lai uzlabotu valsts autoceļu tīklu un sekmētu cilvēku mobilitāti, **MK izskatīts informatīvais ziņojums "Par valsts autoceļu attīstību no 2020. līdz 2040. gadam"**. Ir noslēgts publiskās–privātās partnerības līgums par E67/A7 Rīga–Bauska–Lietuvas robeža (Grenctāle) posma 7,9.–25,0. km (Ķekavas apvedceļa) projektēšanu, būvniecību, finansēšanu un uzturēšanu, kā arī ir sākti projekta būvdarbi.

Lai arī 2021. gadā tika samazināts bāzes finansējums valsts autoceļu atjaunošanai, tomēr, ņemot vērā ārkārtējo situāciju valstī, ekonomikas stimulēšanas pasākumu ietvaros (ieguldījumi publiskās infrastruktūras attīstības projektos) papildus bāzes finansējumam, kas paredzēts SM budžetā valsts autoceļu uzturēšanai un atjaunošanai, 2021. gadā no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" (turpmāk arī – līdzekļi neparedzētiem gadījumiem) tika piešķirts finansējums 155 milj. *euro* apmērā un faktiski izmantots finansējums 128,7 milj. *euro* apmērā valsts autoceļu atjaunošanas projektu īstenošanai (tai skaitā 68,4 milj. *euro* apmērā uz 402,68 km valsts reģionālo un vietējo autoceļu, kuri norādīti informatīvajā ziņojumā "Par investīciju programmas valsts autoceļu attīstībai ATR kontekstā īstenošanu"). Tā rezultātā būvdarbi tika papildus veikti uz 1053 km valsts autoceļu, no tiem pabeigti uz 743 km.

Vienlaikus jānorāda, ka MK 2021. gada 14. decembrī ir lēmis, ka arī 2022. gadā SM var pieprasīt papildu finansējumu 23,8 milj. *euro* apmērā no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" valsts reģionālo un vietējo autoceļu būvniecības projektu īstenošanai 2022. gadā, tai skaitā 2021. gadā iesākto projektu pabeigšanai un norēķinu veikšanai par pabeigtajiem projektiem, kā arī par autoceļiem, kas nepieciešami investīciju programmas īstenošanai autoceļu attīstībai ATR kontekstā.

Uzlabojot valsts autoceļu kvalitāti, **būvdarbi kopumā veikti uz 1422 km valsts autoceļu**, no tiem uz 153 km valsts galveno autoceļu un uz 904 km valsts reģionālo autoceļu. Tā rezultātā ir uzlabots valsts autoceļu stāvoklis – par 5,6 % samazināti sliktā stāvoklī esošie autoceļi, panākts, ka ļoti labā vai labā stāvoklī ir 77,7 % valsts galveno autoceļu, 51,2 % valsts reģionālo autoceļu, 85,2 % autoceļu ar melno segumu no reģionālajiem valsts autoceļiem ar melno segumu, 24,8 % no vietējiem valsts autoceļiem ar melno segumu.

Apstiprinātas **Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam**, kas nosaka, ka transporta politikas attīstības mērķis līdz 2027. gadam ir integrētas transporta sistēmas izveide, kas nodrošina drošu, efektīvu, pieejamu, pieklūstamu, viedu un ilgtspējīgu mobilitāti, veicina valsts ekonomisko izaugsmi, reģionālo attīstību un nodrošina virzību uz klimatneitrālu ekonomiku.

2021. gada 14. jūlijā stājās spēkā Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 7. jūlija Regula (ES) 2021/1153, ar ko izveido Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu un atceļ Regulas (ES) Nr. 1316/2013 un (ES) Nr. 283/2014 (Dokuments attiecas uz EEZ), kas **paredz juridisko pamatu turpmākajam *Rail Baltica* projekta finansējumam**. Ņemot vērā aktīvu darbu visos līmeņos attiecībā uz ES Daudzgaļu budžeta sarunām, tai skaitā ciešu Baltijas valstu koordinētu rīcību, *Rail Baltica* projekta CEF II piešķiruma prognoze, ieskaitot papildu finansējuma sadali Latvijas aktivitātēm, ir 1200–1400 milj. *euro* (CEF I piešķirums Latvijas aktivitātēm ir ~382,4 milj. *euro*). 2022. gada 11. janvārī MK izskatīja informatīvo ziņojumu "Par *Rail Baltica* projekta progresu Latvijā un *Rail Baltica* projekta Latvijas prioritārajām aktivitātēm Baltijas valstu pieteikumā Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta astotajam projektu uzsaukumam" un informatīvo ziņojumu "Par *Rail Baltica* projekta Latvijas prioritārajām aktivitātēm Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta pieteikumā militārās mobilitātes projektu uzsaukumam", atbalstot abu pieteikumu iesniegšanu.

Dzelzceļa nozarē notiek plaša pasažieru infrastruktūras modernizācija, tostarp tiek paaugstinātas pasažieru platformas, padarītas ērtākas stacijas un pieturas, uzlabota drošība un komforts, mazināta ietekme uz vidi un uzlabota dzelzceļa infrastruktūras pieejamība visiem lietotājiem, īpaši personām ar ierobežotām pārvietošanās spējām. Tiks īstenots projekts vilcienu kustības ātruma palielināšanai, paaugstinot satiksmes drošības līmeni uz dzelzceļa pārbrauktuvēm un likvidējot vilcienu kustības ātrumu ierobežojošās vietas.

2022. gadā Latvija saņems pirmos 14 no kopā 32 jauniem, moderniem un energoefektīvākiem elektrovilcieniem, paralēli ieviešot regulāro intervāla grafiku, kas nodrošinās kursēšanas biežumu un paredzamību. Lai dzelzceļš kļūtu par pasažieru pārvadājumu mugurkaulu, ap dzelzceļa stacijām un pieturām tiek veidoti mobilitātes punkti, nodrošinot ērtus un integrētus dažādu transporta veidu savienojumus. Ar Atvērēšanas un noturības mehānisma investīciju

palīdzību sāks apjomīgs darbs pie pasažieru vilcienu satiksmes atjaunošanas uz Bolderāju, kas paredz sliežu ceļu izbūvi un bateriju elektrovilcienu iegādi.

2020. un 2021. gadā VAS "Latvijas dzelzceļš" koncerna ietvaros veica mērķtiecīgus pasākumus izmaksu samazināšanai un produktivitātes celšanai, pārskatot tehnoloģiskos procesus un atbilstoši optimizējot darbinieku skaitu. Tādējādi VAS "Latvijas dzelzceļš" 2021. gada budžetā plānotās pamatdarbības izmaksas, salīdzinot ar 2019. gada faktiskajiem rādītājiem, tika samazinātas par 30,87 milj. *euro* jeb 18,5 %.

No 2021. gada 1. oktobra **ieviesti 60 bezmaksas reisi 15 reģionālās nozīmes maršrutos**. Bezmaksas sabiedriskā transporta pakalpojumus ar valsts finansējumu 2021. gadā nodrošināja pieci pārvadātāji – SIA "Latvijas Sabiedriskais Autobuss", SIA "Ludzas autotransporta uzņēmums", SIA "Jēkabpils autobusu parks", SIA "VTU Valmiera", SIA "Madonas Ceļu būves SIA". Atbilstoši grozījumiem Sabiedriskā transporta pakalpojumu likumā ieviesti maršruti (reisi), kurus apkalpo atbilstoši komerciāliem principiem: Rīga–Daugavpils, Rīga–Salaspils, Rīga–Olaive, Rīga–Sloka, Rīga–Jaunķemeri, Rīga–Jelgava, Rīga–Sigulda, Rīga–Ogre.

2021. gadā uzsākta **Vienotās bilešu noliktavas informācijas sistēmas (VBNIS) izstrāde**, kurā tiešsaistē tiks nodrošināta pilna informācija par tirdzniecībā pieejamām biļetēm uz visiem reģionālās nozīmes maršrutiem. VBNIS informāciju par pārdotajām biļetēm paredzēts izmantot pārvadātāju un tirgotāju savstarpējo norēķinu veikšanai, kā arī valsts budžeta līdzekļu kontrolei attiecībā uz pārvadātāju ieņēmumiem un pasažieru ar braukšanas maksas atvieglojumiem pārvadājumu apjomu. 2022. gada otrajā ceturksnī sistēma būs gatava lietošanai, un tas būs priekšnoteikums vienotas biļetes iegādei uz vairākiem reģionālajiem reisiem.

Nozīmīgas pārmaiņas notiek ostu, tranzīta un loģistikas nozarē. Saskaņoties ar būtisku enerģētisko kravu pārvadājumu apjomu samazinājumu ostās, tās arvien vairāk kāpina pievienotās vērtības pakalpojumus un industrializāciju. Vairāk nekā puse nodarbināto Latvijas lielajās ostās strādā industriālos uzņēmumos, un kopumā tiek kāpināta pievienotā vērtība uz vienu apstrādāto kravas tonnu. Nozares komersanti konsolidē resursus, veido klasterus, veido kopīgus projektus izglītības un nodarbinātības jomā, digitalizācijā un jauno tehnoloģiju ieviešanā, virzoties uz klimatneitrāliem pakalpojumiem ostās. Neskatoties uz Covid-19 pandēmijas ceļošanas ierobežojumiem, nozare aktīvi piedalās starptautiskos forumos ar vienotu zīmolu *VIA Latvia* un rod arvien jaunus sadarbības partnerus. Lai sekmētu ostu straujāku attīstību, MK uzsācis nozīmīgas reformas ostu pārvaldības jomā, ieviešot OECD principiem atbilstošu publisku personu kapitālsabiedrību pārvaldības modeli un kāpinot valsts līdzdalību ostu pārvaldībā. Grozījumi Likumā par ostām atbalstīti Saeimā 2022. gada 10. februārī, un 2022. gada laikā paredzēts pilnībā noslēgt pārvaldības transformāciju uz kapitālsabiedrībām Rīgas un Ventspils brīvostās.

Apstiprināts **Elektronisko sakaru nozares attīstības plāns 2021.–2027. gadam**, kurā iekļauts pasākums "5G atbalstošās infrastruktūras izbūve *Via Baltica* koridorā", lai īstenotu Baltijas valstu transporta ministru parakstīto saprašanās memorandu par savienotās un automatizētās braukšanas un 5G tehnoloģiju attīstību *Via Baltica* koridorā. Pasākuma ietvaros paredzēts izvērst pasīvo optisko tīklu infrastruktūru, kas tiks izmantota 5G bāzes staciju savienojumiem 5G pārklājuma nodrošināšanai *Via Baltica* koridorā. Pasākumam paredzēts Atvесеļošanas un noturības mehānisma plāna finansējums 12,5 milj. *euro* apmērā.

Pieņemti grozījumi Pasta likumā, nosakot likumā prasības attiecībā uz **valsts atbalsta modeli abonēto preses izdevumu piegādes pakalpojumu sniegšanai un apmaksai**, nodrošinot noteikumus abonēto preses izdevumu piegādei visā Latvijas teritorijā. Jaunu modeli piemēros no 2023. gada 1. janvāra, paredzot tam finansējumu katru gadu 6,9 milj. *euro* apmērā.

SM izstrādājusi priekšlikumu **elektroniskā kravas starptautiskā autopārvadājumu līguma (e-CMR pavadzīmes) ieviešanai Latvijā**, kas ievērojami samazinās administratīvās izmaksas kravu pārvadātājiem, aizstājot papīra lietošanu, ļaus labāk un ātrāk organizēt pārvadājumus, paātrinot informācijas apriti un norēķinus, nodrošinās sūtītājiem, pārvadātājiem un saņēmējiem labāku loģistikas procesa kontroli.

II. LATVIJAS CILVĒKI

Latvijas cilvēki ir lielākā valsts vērtība, bez cilvēkiem valsts nevar pastāvēt, attīstīties un uzplaukt. Sāpīgi savu iedzīvotāju zaudēšanu esam pārdzīvojuši iepriekšējās krīzes gados, tādēļ jo īpaša uzmanība tiek veltīta demogrāfijas izaicinājumiem – zemajai dzimstībai, iedzīvotāju skaita samazinājumam. Tautas ataudzi ietekmē dažādi tiešie un netiešie faktori, tādēļ papildus kopējai valsts attīstībai un labklājības pieaugumam ir nepieciešami ne tikai mērķēti pasākumi ģimeņu ar bērniem atbalstam, lai vecāki Latvijā izvēlētos veidot kuplas un stipras ģimenes, bet arī pasākumi nodarbinātības veicināšanai, mājokļu pieejamības nodrošināšanai, kvalitatīviem izglītības, sociālajiem un veselības aprūpes pakalpojumiem, darba un privātās dzīves saskaņošanas nodrošināšanai.

Sabiedrības novecošanās un Covid-19 pandēmijas kontekstā īpaši aktuāls kļūst jautājums par uzlabojumu nepieciešamību veselības aprūpes sistēmā, lai tā spētu nodrošināt savlaicīgus, pieejamus un kvalitatīvus veselības aprūpes pakalpojumus. Kontekstā ar depopulāciju un iedzīvotāju skaita samazināšanos priekšplānā izvirzās nepieciešamība pēc ieguldījumiem cilvēkresursos, kas paaugstina konkurētspēju un izaugsmes iespējas, kā arī samazina priekšlaicīgas mirstības un darbības zaudējuma riskus. PKC sadarbībā ar nozaru ministrijām turpina aizsāktās reformas, lai izveidotu agrīnā preventīvā atbalsta sistēmu (APAS) bērniem no dzimšanas brīža līdz 12 gadu vecumam un viņu ģimenēm, bet izglītības jomā turpinās kompetenču pieejas ieviešana mācību saturā, kuras mērķis ir attīstīt bērna un jaunieša kompetences lietot zināšanas un prasmes un paust attieksmes, risinot dažādus jautājumus vai problēmas atšķirīgās dzīves situācijās.

Demogrāfija

Nemot vērā EK norādīto, ka "agrīnas intervences pasākumi un profilakse ir būtiski rezultatīvākas un efektīvākas politikas veidošanā, jo publiskie izdevumi saistībā ar bērnu nabadzības un sociālās atstumtības seku novēršanu parasti ir lielāki nekā tie, kas vajadzīgi, lai veiktu intervences pasākumus agrīnā vecumā³", un ieviešot praksē Bērnu tiesību konvencijā noteiktās bērna tiesības

---

³ Komisijas ieteikums (2013. gada 20. februāris) Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana (2013/112/ES) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013H0112&from=EN>.

uz dzīvību un pilnvērtīgu attīstību, 2021. gadā īstenoti vairāki pasākumi bērnu nabadzības novēršanai, kā arī nostiprināta stratēģiska apņemšanās, valstij uzsākot APAS veidošanu.

2021. gadā īstenotās **ģimenes valsts pabalsta reformas rezultātā** no 2022. gada 1. janvāra ir būtiski mainījies pabalsta apmērs un tā piešķiršanas nosacījumi. Turpmāk ģimenes valsts pabalsta apmērs par apgādībā esošu bērnu no gada līdz 20 gadu vecumam būs atkarīgs no bērnu skaita ģimenē: par vienu bērnu ģimene saņems 25 *euro* mēnesī, par diviem bērniem – 100 *euro* (50 *euro* par katru bērnu), par trim bērniem – 225 *euro* (75 *euro* par katru bērnu) un par četriem un vairāk bērniem pabalsts būs 100 *euro* mēnesī par katru bērnu.

2021. gadā attīstīta un papildināta **mājokļu pieejamības programma "Balsts"**, kuras ietvarā subsīdijas 8–12 tūkst. *euro* apmērā mājokļa iegādei vai izbūvei saņēmušas vairāk nekā 500 daudzbērnu ģimenes.

Uzsākta APAS veidošana bērniem no dzimšanas brīža līdz 12 gadu vecumam un viņu ģimenēm, izstrādājot, sagatavojot un īstenojot pierādījumos balstītus pakalpojumus un vienlaikus nodrošinot pedagoģiski psiholoģisko atbalstu, kas orientēts primāri uz bērnu attīstības vajadzībām, bērnu attīstības risku agrīnu izpēti, novērtēšanu, diagnostiku.

Latvijā sekmīgi tiek īstenota **multimodālā agrīnā preventīvā atbalsta programma bērniem ar uzvedības traucējumiem "Stop 4–7"**, kas paredz bērna, viņa vecāku un pirmsskolas pedagoga sociālo prasmju attīstības treniņus un mācību nodarbības uzvedības korekcijai.

2022. gadā turpinās darbs pie APAS institucionālā risinājuma izstrādes un agrīnā preventīvā pedagoģiski psiholoģiskā atbalsta pakalpojumu attīstības visā valsts teritorijā (valsts un pašvaldību līmenī), paredzot adaptēt un ieviešanai Latvijā sagatavot vairākas pasaulē jau savu efektivitāti pierādījušas agrīnās profilakses un intervences programmas.

Vienlaikus sadarbībā ar pašvaldībām, NVO un uzņēmējiem tiek īstenotas daudzveidīgas aktivitātes, lai veidotu Latviju par **ģimenēm ar bērniem draudzīgu valsti**.

Ar grozījumiem Uzturlīdzekļu garantiju fonda likumā, kas stājās spēkā 2021. gada 4. maijā, ieviests terminēts pilotprojekts (no 2021. gada 1. septembra līdz 2022. gada 31. augustam), kas parādu atgūšanai piesaista parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējus. Pirmajos divos mēnešos pēc regulējuma stāšanās spēkā kopumā **pieņemti 996 lēmumi par uzturlīdzekļu izmaksu administratīvā procesa ietvaros**, no tiem 752 (76 %) tika nodoti ārpusstiesas parādu piedzinējiem.

Pilnveidojot tiesisko regulējumu darba un privātās dzīves līdzsvara nodrošināšanai, nākotnē paredzēts pagarināt paternitātes atvaļinājumu, nodrošināt bērna kopšanas atvaļinājuma obligāto nenododamo daļu vecākam, ieviest aprūpētāja atvaļinājumu, kā arī nostiprināt tiesības uz elastīgu darba režīmu sievietēm un vīriešiem, kuri ir vecāki vai kuru aprūpē ir persona, kam nopietna medicīniska iemesla dēļ ir nepieciešama būtiska aprūpe vai atbalsts.

Labklājība

2021. gadā pārskatīts un **palielināts valsts materiālais atbalsts dažādām iedzīvotāju grupām**. Lai pilnveidotu **minimālo ienākumu atbalsta sistēmu**, 2022. gadā tiek piešķirts valsts līdzfinansējums 50 % apmērā pašvaldībām mājokļa pabalsta nodrošināšanai, bet, sākot ar

2023. gada 1. janvāri, plānots minimālo ienākumu sliekšņus palielināt katru gadu (iepriekšējo triju gadu vietā) un normatīvajos aktos noteikt minimālo ienākumu sliekšņu aprēķināšanas metodoloģiju, kā arī pastāvīgu valsts budžeta līdzfinansējumu 30 % apmērā pašvaldībām pamata sociālās palīdzības pabalstu nodrošināšanai. **2022. gadā divreiz tiks paaugstināts ar nodokli neapliekamais pensiju minimums** – no 1. janvāra līdz 30. jūnijam pensionāra neapliekamais minimums tiks palielināts līdz 2100 *euro* pusgadā jeb 350 *euro* mēnesī (no 330 *euro* mēnesī 2021. gadā), savukārt no 1. jūlija tas tiks palielināts līdz 3000 *euro* pusgadā jeb 500 *euro* mēnesī. Lai uzlabotu senioru dzīves kvalitāti un materiālo situāciju, paredzēts sagatavot priekšlikumus bāzes pensijas noteikšanai.

No 2021. gada 1. jūlija ir spēkā **būtiskas izmaiņas asistenta pakalpojuma nodrošināšanas kārtībā**, piešķirot personai ar invaliditāti konstantu stundu skaitu mēnesī, kas izmantojams atbilstoši personas vēlmēm un prioritātēm, nesniedzot detalizētas atskaites par to, piemēram, kādas vietas ir apmeklētas. Izmaiņas paredz arī ievērojami mainīt un paplašināt pakalpojumus bērniem ar invaliditāti, paredzot nodrošināt arī pašvaldības finansētu sociālās aprūpes pakalpojumu bērniem ar smagu invaliditāti. Asistenta pakalpojuma uzlabošanai 2021. gada otrajā pusē papildus tika piešķirti gandrīz 10 milj. *euro*, tādējādi kopējais finansējums šim pakalpojumam 2021. gadā sasniedza 28 milj. *euro*, bet 2022. gadā sasniegs jau 40 milj. *euro*.

Paaugstināts atalgojums sociālās aprūpes centros strādājošiem aprūpētājiem, šim mērķim 2022. gada budžetā paredzot 9,9 milj. *euro*. Par darbu, kas saistīts ar īpašu risku, aprūpētājiem un vecākajiem aprūpētājiem plānotas piemaksas 25 % apmērā. Bet, lai nodrošinātu vienotu pieeju, atalgojums palielināts visiem valsts sociālās aprūpes centros nodarbinātajiem, līdzīgi kā aprūpētājiem nosakot piemaksas 15 % procentu apmērā (tam 2022. gada budžetā paredzēti 1,4 milj. *euro*).

Lai veicinātu pašvaldību sociālajos dienestos strādājošo sociālo darbinieku motivāciju strādāt profesijā, kā arī kompensētu ar papildu funkcijām saistīto pieaugošo darba apjomu, **atjaunota mērķdotācija sociālajiem darbiniekiem**. Paredzēts, ka šim mērķim 2022. gada budžetā būs pieejami 1,9 milj. *euro*. Plānotais mērķdotācijas apjoms sociālajam darbiniekam mēnesī – 137,12 *euro* (ieskaitot nodokļus, atvaļinājuma un slimības naudu).

Turpinās darbs pie priekšlikumu izstrādes sociālo pakalpojumu finansēšanai, kā arī sociālo pakalpojumu jomas pilnveidei, tai skaitā attiecībā uz obligāti nodrošināmo sociālo pakalpojumu klāstu (minimālo sociālo pakalpojumu grozu) pašvaldībā un mērķa grupām un nosacījumiem sociālo pakalpojumu saņemšanai.

Tika izmaksāts **500 *euro* liels vienreizējs pabalsts par katru bērnu**, atbalstot vecākus, kas Covid-19 ārkārtējās situācijas apstākļos bija spiesti ieguldīt ārkārtīgi lielus resursus, lai, nezaudējot darbu, spētu apvienot darba pienākumus un bērnu izglītošanu.

Vienreizēju **200 *euro* pabalstu** saņēma personas, kuras laikposmā no 2021. gada 1. marta līdz ārkārtējās situācijas beigām 2021. gada 7. aprīlī bija **vecuma, invaliditātes vai apgādnieka zaudējuma pensijas saņēmēji**. Tiesības uz šo pabalstu bija arī personām, kuras minētajā laikposmā saņēma atlīdzību par darbspēju zaudējumu, atlīdzību par apgādnieka zaudējumu vai valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu, kā arī cilvēkiem ar alternatīvās personas statusu. Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra 2021. gada aprīlī izmaksāja minēto pabalstu arī tiem **izdienas pensijas**

saņēmējiem, kuri bija sasnieguši vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamo vecumu, bet kuriem vecuma pensija nebija piešķirta. Tāpat 200 *euro* saņēma arī tie, kam bija tiesības uz **bērna ar invaliditāti kopšanas** pabalstu un pabalstu **personām ar invaliditāti**.

Laikposmā no 2021. gada 1. novembra līdz 2022. gada 31. martam **vakcinēšanas veicināšanai** pret Covid-19 tiks izmaksāts pabalsts **20 euro mēnesī** Latvijā dzīvojošajiem cilvēkiem, kuri līdz 2021. gada beigām sasnieguši **60 gadu vecumu** un ir pabeiguši pilnu vakcinācijas kursu vai arī saņēmuši atzinumu par nepieciešamību atlikt vakcināciju pret Covid-19.

Lai **mazinātu mājsaimniecību izdevumus par energoresursiem un ar tiem saistīto pakalpojumu sadārdzinājumu**, dažādām sociāli mazāk aizsargātākām iedzīvotāju grupām piešķirts atbalsts 20 *euro* mēnesī par laikposmu no 2022. gada janvāra līdz aprīlim (kopā 4 x 20 *euro*). Mājsaimniecībām, kurās ir bērni, par šo laikposmu izmaksās atbalstu 50 *euro* mēnesī (kopā 4 x 50 *euro* par katru bērnu).

LM sadarbībā ar TM ir sagatavojusi Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam, kurās **noteiktas prioritātes labklājības jomā turpmākajiem septiņiem gadiem**, lai sekmētu iedzīvotāju sociālo iekļaušanu, mazinātu ienākumu nevienlīdzību un nabadzību, attīstot pieejamu un individuālajām vajadzībām atbilstošu sociālo pakalpojumu un juridiskā atbalsta sistēmu, kā arī veicinātu augstu nodarbinātības līmeni kvalitatīvā darba vidē.

2021. gadā, iesaistot sabiedrību, ir izstrādāts **mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžets** (MRI budžets). Rādītāju kopums ir veidots no pārtikas groza un nepārtikas izdevumu kategorijām un aprēķināts dažādiem mājsaimniecību tipiem atkarībā no to dzīvesvietas. MRI budžets katram mājsaimniecību tipam ir atšķirīgs un atspoguļo reālos, šodienas sociālekonomiskajai situācijai atbilstošus mājsaimniecību izdevumus.

2021. gada 1. oktobrī LM un sociālais uzņēmums SIA "Hospiss Māja" uzsāka **izmēģinājumu projektu par hospisa aprūpi mājās pilngadīgām personām** un atbalstu viņu ģimenes locekļiem. Tiek sniegts valsts finansēts starpdisciplinārs pakalpojums, apvienojot veselības, sociālo, psiholoģisko un garīgo aprūpi, ievērojot nedziedināmi slimā cilvēka un viņa ģimenes emocionālās, garīgās, fiziskās un sociālās vajadzības slimības laikā. Šādi organizēts pakalpojums dod iespēju paliatīvā aprūpē esošajam cilvēkam piedalīties savas personīgās dzīves vadīšanā un nodrošina iespējami labāko dzīves kvalitāti, līdz iestājas nāve. Pakalpojums iekļauj arī atbalsta sniegšanu ģimenei gan hospisa aprūpes, gan sērošanas periodā pēc tuvinieka zaudēšanas.

2021. gadā stājās spēkā grozījumi Bāriņtiesu likumā, kas nepieciešami, lai visās Latvijas pašvaldībās **nodrošinātu atbilstošu bāriņtiesu darba kvalitāti** un izveidotu jaunu bāriņtiesu funkcionālās pārraudzības modeli. Funkcionālo un institucionālo izmaiņu pamatā ir princips, ka bērns un bērna interešu nodrošināšana ir visu jautājumu prioritāte. Lai veicinātu lēmumu pieņemšanu bērna labklājības interesēs, grozījumi paredz, ka bāriņtiesu funkcionālo pārraudzību no 2022. gada 1. janvāra veic Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija. Turpmāk bāriņtiesu darbiniekus izraudzīs konkursa kārtībā, nenosakot pilnvaru termiņu, bet piemērojot Darba likumā noteikto tiesisko regulējumu. Darbinieku kvalifikācijas un tālākizglītības jautājumus, kā arī bāriņtiesu amatpersonu sertifikāciju no 2025. gada uzraudzīs kvalifikācijas komisija.

Izglītība

Norit darbs pie **pedagogu atalgojuma sistēmas finansēšanas modeļa "Skolēns pašvaldībā" ieviešanas**. Valdībā atbalstītā finansējuma aprēķina maiņa paredz gan vienkāršot aprēķina kārtību no valsts (IZM) puses, gan arī tiesības izglītības iestāžu dibinātājiem veikt mērķdotācijas sadali savām izglītības iestādēm. Būtisks atbalsta palielinājums ir paredzēts arī izglītojamiem speciālajās izglītības programmās.

Novērtēts **pedagogu** veiktais ieguldījums un kompensēts darbs attālinātā mācību procesa nodrošināšanā 2020./2021. mācību gada pirmajā semestrī – šim mērķim 2020. gada beigās pārdaļīti 1,1 milj. *euro*. Tādējādi līdz gada beigām **piemaksas** saņēma vispārējās izglītības iestāžu 7.–12. klašu pedagogi, profesionālās pamatizglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības programmu pedagogi, kā arī 1.–6. klašu pedagogi, kuri īstenoja attālināto mācību procesu.

Paaugstināta atlīdzība pirmsskolas pedagogiem, nosakot, ka zemākā pirmsskolas pedagogu algas likme no 2021. gada 1. septembra ir 872 *euro*. Darba grupas ietvaros tika izstrādāti arī priekšlikumi pirmsskolas izglītības iestāžu darba formas organizācijas pilnveidošanai un pedagogu darba slodzes pārskatīšanai.

MK apstiprinātas Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai", kas nosaka **vienotu valsts politiku un attīstības stratēģiju izglītībā nākamajos gados**. Svarīgākie sasniedzami mērķi ir augsti kvalificēti, kompetenti un uz izcilību orientēti pedagogi un akadēmiskais personāls, mūsdienīgs, kvalitatīvs un uz darba tirgū augsti novērtētu prasmju attīstīšanu orientēts izglītības piedāvājums, atbalsts ikviena izaugsmei, ilgtspējīga un efektīva izglītības sistēmas un resursu pārvaldība.

Izstrādātas un MK apstiprinātas **Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam**, kas nosaka valsts valodas politikā sasniedzamos mērķus un iezīmē īstenojamus uzdevumus turpmākajiem septiņiem gadiem.

Veikti apjomīgi grozījumi Augstskolu likumā, nosakot augstskolu tipoloģiju, izveidojot jaunu augstskolas iekšējās pārvaldes orgānu – valsts augstskolas padomi, nosakot stratēģisko specializāciju u. c. MK apstiprināts **konceptuāli jauns augstskolu iekšējās pārvaldības modelis**, kas atbilstoši pasaules labajai praksei augstskolu pārvaldības jomā paredz arī Latvijā nodalīt akadēmisko un stratēģisko lēmumu pieņemšanu. Lai to īstenotu, augstskolu iekšējās pārvaldības sistēmās jāievieš padomes, kas spētu efektīvi garantēt augstskolu autonomiju, atvērtību un caurspīdīgumu, kamēr senāts nodrošinātu akadēmisko brīvību, zinātnes un izglītības ekselenci.

Vienkāršotas procedūras **studiju un studējošā kredīta** noformēšanai un saņemšanai, kā arī radīta iespēja saņemt kredītu bez otrā galvotāja un noslēgt kredīta līgumu attālināti. Sagatavoti priekšlikumi par nosacījumiem stipendiju piešķiršanai sociālās atstumtības riska grupām, ieviešot sociālo stipendiju fondu "Studēt gods", kas sniegs atbalstu augstākās izglītības ieguvei studējošajiem no daudz bērnu ģimenēm, kuri uzsāk studijas 2021./2022. studiju gadā un turpmāk.

Nodrošināts **Jaunatnes valsts programmas** ietvaros īstenojamo projektu termiņa pagarinājums jaunatnes organizāciju plānoto aktivitāšu īstenošanai. Darbā ar jaunatni iesaistītajām personām tiešsaistes kursu un semināru veidā ir nodrošināts informatīvs atbalsts darba ar jaunatni pārejai uz digitālo vidi. Liela uzmanība ir vērsta uz jauniešu un jaunatnes darbinieku garīgās

veselības jautājumiem. Tīmekļvietnē jaunatneslietas.lv un sociālajā platformā *Facebook* ir izplatīta informācija par ierobežojumiem un iespējām veikt darbu ar jaunatni ārkārtējās situācijas laikā. Līdz ierobežojumu atcelšanai, ņemot vērā grūtības, ar kurām saskaras jaunatnes organizācijas, ir atlikts lēmums par jaunatnes organizācijām nelabvēlīgu administratīvo aktu izdošanu.

Veselības aprūpe

Lai uzlabotu veselības aprūpes sistēmu, viens no būtiskākajiem izaicinājumiem ir nodrošināt kvalificētu ārstniecības personu esību valsts finansēto pakalpojumu sniegšanai. Motivējot darbam valsts sektorā, **turpinās ārstniecības personu darba samaksas palielināšana** – tai veselības nozares budžetā 2022. gadam piešķirti papildu 35 milj. *euro*. 2022. gadā ārstu (tai skaitā rezidentu) un funkcionālo speciālistu zemākā mēnešalga pieaugs par 4,4 % – no 1489 līdz 1555 *euro* par slodzi, savukārt māsu un sertificētu ārstu palīgu zemākā mēnešalga palielināsies par 4,74 % – no 985 līdz 1032 *euro*. 2022. gadā 4,3 milj. *euro* tiks novirzīti māsu profesijas attīstībai, paaugstinot māsu amata kvalifikācijas kategoriju un attiecīgi palielinot arī atalgojumu.

Ir izstrādāta, bet MK vēl nav skatīta jauna **ārstniecības personu darba samaksas kārtība**. Jaunā modeļa pamatā ir taisnīga, konkurētspējīga, caurskatāma un elastīga atlīdzības sistēma, kas motivē medicīnas personālu izvēlēties strādāt valsts, nevis privātajā sektorā.

Ar 2022. gada 1. janvāri tiek **īstenota māsu reforma**, kuras ietvaros ieviesta vispārējās aprūpes māsu profesija, tādējādi nodrošinot, ka persona pēc māsu (vispārējās aprūpes māsu) kvalifikācijas iegūšanas ir tiesīga patstāvīgi strādāt ārstniecības iestādes terapeitisko, ķirurģisko un ambulatoro pacientu aprūpē. Atbilstoši Ārstniecības likuma grozījumiem māsām vairs netiek piemērots sertifikācijas process, māsu specialitātes un papildspecialitātes ir aizstātas ar specializāciju noteiktās aprūpes jomās.

ESF projekta "Ārstniecības un ārstniecības atbalsta personu pieejamības uzlabošana ārpus Rīgas" ietvaros **darbam ārstniecības iestādēs ārpus Rīgas ir piesaistītas ārstniecības personas** un uz 2021. gada 31. decembri ir noslēgti 1125 kompensācijas līgumi par kopējo summu 9,28 milj. *euro*. Projekta ietvaros piesaistīti 128 ārsti, 203 ārsta palīgi, astoņi ergoterapeiti, 24 fizioterapeiti, 482 māsu palīgi, 218 medicīnas māsu, 13 vecmātes, divi zobu higiēnisti, trīs zobārsta asistenti un nodotas 23 ģimenes ārstu prakses, kuras pārņēmis 21 ģimenes ārsts.

Ir veikta arī virkne pasākumu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības uzlabošanai. No 2022. gada **palielināts no pacienta līdzmaksājumiem atbrīvoto personu loks**. Tagad arī iedzīvotāji ar 2. grupas invaliditāti ir atbrīvoti no pacienta līdzmaksājuma, saņemot valsts apmaksātus veselības aprūpes pakalpojumus (apmeklējot ģimenes ārstu vai ārstus speciālistus, veicot izmeklējumus, operācijas u. c.). Pacienta līdzmaksājumi turpmāk nav jāveic arī tad, ja pacientam, kuram noteikta 2. grupas invaliditāte, ir nozīmēti izmeklējumi pēc vēža skrīninga jeb profilaktiskajām pārbaudēm, kas ir pieejamas iedzīvotājiem noteiktos vecumos.

No 2022. gada 1. janvāra paplašināts personu loks, kurām ir tiesības saņemt valsts apmaksātas **ģimenes ārsta mājas vizītes**, – tagad šādas vizītes var saņemt arī personas, kuras atrodas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.

2021. gada beigās tika uzsākta **primārās veselības aprūpes stiprināšanas pasākumu kopuma** plānošana. Lai risinātu problēmas, ar kurām šobrīd saskaras ģimenes medicīna, nepietiek tikai ar finansējuma modeļa pārskatīšanu un pārstrukturizēšanu, ir nepieciešami arī primārās veselības aprūpes standarta un ģimenes ārsta prakses darba organizācijas koncepti. Šis problēmu kopums ir risināms ilgtermiņā un prasa milzīgu ieguldījumu gan no pakalpojuma sniedzēja, gan no pakalpojuma ieviesēja puses. Tāpēc VM 2022. gada sākumā uzsāk primārās veselības aprūpes stiprināšanas pasākumu pirmo daļu, t. i., domnīcas, lai izstrādātu jaunās ("alternatīvās") ģimenes ārsta prakses modeli pacientu aprūpes un darba organizācijas jautājumos, ņemot vērā esošos personālrесursus primārajā veselības aprūpē.

Veikti grozījumi Epidemioloģiskās drošības likumā, paredzot **iespēju vakcināciju veikt aptiekā** – sākotnēji pret Covid-19 infekciju, bet perspektīvā nodrošinot arī vakcināciju pret sezonālo gripu un ērcu encefalītu. Par valsts budžeta līdzekļiem ir veikta farmaceitu teorētiskā un praktiskā apmācība vakcinācijas veikšanai.

Lai uzlabotu zāļu pieejamību, tiek izstrādāta koncepcija par zāļu finansiālo pieejamību, kā arī tiks pārskatīts aptieku tīkls, lai uzlabotu aptieku pakalpojumu pieejamību mazāk apdzīvotās vietās.

Onkoloģijas jomā izveidots **"dzeltenais koridors" pacientiem ar ļaundabīgo audzēju recidīviem** jeb slimības atkārtošanos pēc izveseļošanās vai izveseļošanās periodā. "Dzeltenā koridora" ietvaros ārstu konsultācijas, diagnostiskie izmekļējumi u. c. valsts apmaksātie veselības aprūpes pakalpojumi saistībā ar recidīvu tiek sniegti ārpus kopējās pacientu rindas 10 dienu laikā. Pakalpojumi paātrinātā kārtībā tiek sniegti ar ģimenes ārsta vai speciālista nosūtījumu.

Izstrādāts **Veselības aprūpes pakalpojumu onkoloģijas jomā uzlabošanas plāns 2022.–2024. gadam**. Plāna virsmērķis ir veicināt cilvēkorientētas un integrētas veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību onkoloģijā, vienlaikus novēršot priekšlaicīgu mirstību no onkoloģiskām slimībām. Plāns paredz:

1) veicināt veselīga dzīvesveida paradumus sabiedrībā, uzlabojot iedzīvotāju zināšanas un izpratni par onkoloģisko slimību riska faktoriem un to ietekmi, kā arī onkoloģisko slimību savlaicīgu diagnostiku;

2) pilnveidot esošo skrīningu aptveri un kvalitāti, uzlabot situāciju primārajā diagnostikā un ārstēšanā biežākajās ļaundabīgo audzēju lokalizācijās, tai skaitā uzlabot medicīniskās un psihosociālās rehabilitācijas pieejamību, kā arī uzlabot diagnostikas, ārstēšanas un dzīves kvalitāti bērniem ar ļaundabīgiem audzējiem;

3) nodrošināt veselības aprūpes pēctecību, stiprinot pārvaldību un veicinot efektīvu veselības aprūpes resursu izlietošanu onkoloģijas jomā.

No 2022. gada pacientiem ar ļaundabīgo audzēju diagnozēm tādi prioritāri pakalpojumi kā ultrasonogrāfija, endoskopija (tai skaitā dienas stacionārā), magnētiskā rezonanse, rehabilitācija (tai skaitā dienas stacionārā), dermatoveneroloģija, traumatoloģija, hematoloģija, ortopēdija, rokas un rekonstruktīvā mikroķirurģija un plastiskā ķirurģija dienas stacionārā tiks sniegti **ārpus kopējās pacientu gaidīšanas rindas**. Ārstniecības iestādēm par šiem pakalpojumiem tiks maksāts virs "kvotas", tādējādi **laiks līdz nepieciešamā pakalpojuma saņemšanai būtiski samazināsies**.

Reaģējot uz augošo pieprasījumu **psichoemocionālā atbalsta saņemšanai** Covid-19 pandēmijas laikā, krīžu un konsultāciju centrā "Skalbes", sākot ar 2021. gada 1. februāri, bezmaksas diennakts atbalsta tālrunim 67222922 ir piesaistīti īpaši apmācīti krīzes konsultanti. Līdz 2022. gada 30. jūnijam tiks nodrošināts valsts apmaksāts konsultatīvais tālrunis pusaudžiem psichoemocionālā atbalsta saņemšanai, kura ietvaros konsultācijas bērniem un pusaudžiem, kā arī viņu vecākiem nodrošina klīniskie un veselības psihologi.

Kopš 2021. gada 1. jūlija darbu ir uzsākušas trīs jaunas VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca" Pusaudžu resursu centra filiāles – Valmierā, Ventspilī un Daugavpilī –, un tajās **ikvienam pusaudzim ar mentālās veselības problēmām** ir iespēja iegūt savlaicīgu palīdzību. Savukārt Rīgas un Liepājas centros pusaudžu iespējas saņemt palīdzību ir paplašinātas. 2022. gadā, sadarbojoties VM, IZM un LM, tiek izstrādāti priekšlikumi pusaudžu psihiskās veselības uzlabošanai.

2021. gada 1. pusgadā darbu uzsāka valsts finansēti **stacionāro ārstniecības iestāžu personāla psichoemocionālā atbalsta kabineti**. Līdz ar to 2021. gadā medicīniskā personāla psichoemocionālā atbalsta jomā tika īstenota kompleksa pieeja, nepieciešamo atbalstu nodrošinot 32 no kopumā 39 slimnīcām.

Lai uzlabotu veselības aprūpes kvalitāti un pieejamību, VM sadarbībā ar ārstniecības iestādēm un profesionālajām asociācijām **turpinās darbu pie pakalpojumu tarifu pārskatīšanas**, lai nodrošinātu energoresursu un citu izmaksu indeksāciju, kā arī tarifu pārskatīšanu prioritārajās jomās (onkoloģijas, reto slimību, psihiatrijas un narkoloģijas, infekciju). Kā viena no prioritāri pārskatāmajām aprūpes pakalpojumu grupām saglabājas Covid-19 pandēmijas seku mazināšana (testēšana, vakcinācija, ārstēšana). Covid-19 pandēmija ir iezīmējusi arī nepieciešamību pārskatīt tarifus, kas saistīti ar intensīvās terapijas nodrošināšanu.

Veselības aprūpes kvalitātes uzlabošanas nolūkos ESF projekta "Ārstniecības un ārstniecības atbalsta personāla kvalifikācijas uzlabošana" ietvaros tiek **īstenotas apmācības ārstniecības un ārstniecības atbalsta personām**, nodrošinot profesionālo zināšanu un prasmju pilnveidi un turpmākās resertifikācijas iespējas, kā arī radot iespējas savā specialitātē nepraktizējošai ārstniecības personai atgriezties darba tirgū. Tālākizglītības atbalsta pasākumu ietvaros līdz 2021. gada 31. decembrim kumulatīvi apmācīti 25 517 dalībnieki (2021. gadā apmācīti 11 567 dalībnieki), izstrādāti un tīmekļvietnē www.talakizglitiba.lv publicēti 94 metodiskie materiāli.

Iedzīvotāju veselībratības uzlabošanai īstenoti daudzveidīgi pasākumi, kas primāri vērsti uz **veselības veicināšanu un izpratnes veidošanu par aktuāliem sabiedrības veselības jautājumiem**. Piemēram, īstenotas un pabeigtas sešas sabiedrības informēšanas kampaņas: viena kampaņa par psihisko veselību – "Viss ir Norm.a", pārējās piecas kampaņas par aktuālām sabiedrības veselības problēmām, lai aicinātu Latvijas iedzīvotājus ievērot Covid-19 ierobežojumus, būt atbildīgiem un vakcinēties, – "Paldies kampaņa", "Divi miljoni iemeslu vakcinēties", "Bez vakcīnas nav uzvaras", senioru vakcinācijas kampaņa, kā arī interneta vides reklāma "Palīdzības iespējas atkarīgajiem". Īstenota psihiskās veselības veicināšanas programma 7.–9. un 10.–12. klašu skolēniem, senioriem un jaunajiem un topošajiem vecākiem, kā arī īstenots pilotprojekts sirids un asinsvadu slimību riska faktoru noteikšanai un mazināšanai bērniem.

2022. gadā paredzēts noteikt prasības ārtelpu bērnodarziem.

VM plāno izstrādāt **Digitālās veselības stratēģiju 2022.–2027. gadam** un turpināt veselības nozares digitālo risinājumu attīstīšanu:

- 1) nodrošināt E-veselības sistēmas darbības stabilitāti;
- 2) izstrādāt veselības nozares digitālo risinājumu pārvaldības modeli un uzsākt veselības nozares IKT kompetences centra izveidi;
- 3) izstrādāt Digitālās veselības (DigiVes) ekosistēmas arhitektūru (principi un standarti);
- 4) ieviest Onkoloģijas reģistru kā jaunā parauga sistēmas pilotprojektu;
- 5) uzsākt slimnīcu informācijas sistēmas izveidi kopējā DigiVes ietvarā.

2022. gadā plānots panākt vienošanos **par valsts obligātās veselības apdrošināšanas modeli** un izstrādāt atbilstošus grozījumus normatīvajos aktos.

2021. gadā veselības jomā galvenā uzmanība bija koncentrēta uz **epidemioloģiskās drošības pasākumiem sabiedrībā Covid-19 pandēmijas laikā** un veselības aprūpes sektora stiprināšanu. Īstenotie pasākumi Covid-19 krīzes pārvarēšanai:

- 1) izveidots vakcinācijas projekts, **uzsākta un tiek veiksmīgi īstenota vakcinācija pret Covid-19**. Līdz 2022. gada 4. februārim ir veiktas vairāk nekā 2,8 milj. vakcinācijas epizodes, vakcināciju pabeiguši vairāk nekā 1,29 milj. iedzīvotāju, kas ir 68,11 % no kopējās populācijas jeb 77,95 % vecumā no 12 gadiem. Balstvakcīnu saņēmuši vairāk nekā 458 000 iedzīvotāju, no tiem 59,6 % ir personas vecumā no 60 gadiem, kurām pagājis noteiktais laiks kopš pabeigtās vakcinācijas. No 2021. gada 2. jūnija uzsākta 12–15 gadus vecu pusaudžu vakcinācija. Savukārt no 2021. gada 16. decembra vakcīnu pret Covid-19 var saņemt ikviens bērns no piecu gadu vecuma;
- 2) vakcinācija notiek 980 punktos: 460 Rīgas reģionā, 270 Vidzemes un Latgales reģionā, 250 Kurzemes un Zemgales reģionā. Atbilstoši pieprasījumam no 3. aprīļa bija atvērti līdz 25 lielas kapacitātes vakcinācijas centriem, līdz 23 vakcinācijas punktiem tirdzniecības centros, kā arī darbojās t. s. "vakcīnbusi" Rīgā, Rēzeknē, Daugavpilī un Jēkabpilī. Kopš 2021. gada oktobra vakcinācijā ir iesaistītas visas ģimenes ārstu prakses (daļa vakcināciju veic savās līgumorganizācijās). Līdz 2021. gada beigām notikušas gandrīz 500 izbraukuma vakcinācijas visā Latvijā, aptverot iedzīvotājus mazāk apdzīvotās vietās. Vairāk nekā 21 000 iedzīvotāju izmantojuši izbraukuma vakcinācijas pakalpojumu savā dzīvesvietā. 28. maijā tika sasniegti 24,7 tūkstoši vakcinācijas faktu dienā, bet 24.–30. maijā – 117 tūkstoši nedēļā;
- 3) vakcīnām pret Covid-19 2021. gadā piešķirti vairāk nekā 67 milj. *euro* un 2022. gadā rezervēts finansējums vairāk nekā 131 milj. *euro*;
- 4) izveidota **vienotā vakcinācijas informācijas sistēma (ViVaT)** vakcinācijas procesa vadībai. Tās darbības nodrošināšanai no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem 2021. gadā piešķirti vairāk nekā 1,4 milj. *euro*. ViVaT nodrošina:
  - portālu iedzīvotājiem www.manavakcina.lv, kur iedzīvotāji var pieteikties vakcinācijai;
  - vakcinācijas rindu moduli prioritāro grupu pārvaldībai un iedzīvotāju apziņošanai par uzaicinājumiem uz vakcināciju;
  - vakcinācijas punktu kapacitātes pārvaldības un vakcinācijas procesa nodrošināšanu vakcinācijas punktā;

- centralizētās vakcinācijas rindas un kalendāra sinhronizāciju ar biežāk lietotajām ārstniecības iestāžu un ģimenes ārstu prakšu informācijas sistēmām;
  - vakcīnu piegādes vadību uz vakcinācijas punktiem atbilstoši noslodzes prognozēm;
  - pilnu procesa monitoringu atvērto datu veidā, informējot gan lēmumu pieņēmējus, gan sabiedrību;
- 5) ES **digitālā Covid-19 sertifikāta izmantošana** Latvijā uzsākta 2021. gada 1. jūnijā, nodrošinot iedzīvotājiem iespēju uzrādīt apliecinājumu par veikto vakcināciju pret Covid-19, veiktā Covid-19 laboratoriskā testa rezultātu vai Covid-19 izslimošanas faktu;
  - 6) 2021. gadā īstenotas piecas **vakcinācijas aptveri veicinošas reklāmas kampaņas**, ietverot videoreklāmas, audioreklāmas, sociālo mediju videoreklāmas un vides reklāmas ar fokusētu dažādu iedzīvotāju mērķgrupu uzrunāšanu par vakcinēšanos pret Covid-19, kampaņas videoreklāmas izplatīšana nodrošināta televīzijā, radio, internetā un vidē, kampaņas īstenotas, pateicoties ESF finansējumam;
  - 7) VM ir nodrošinājusi **pastāvīgu vakcinācijas un epidemioloģiskās situācijas, un veselības sistēmas noslodzes analīzi**, kā arī atbilstoši tai izstrādājusi ierosinājumus epidemioloģiskās drošības regulējumam, Operatīvās vadības grupas ietvaros veicot starpinstitūciju koordināciju un saskaņošanu ar privātā sektora partneriem, tai skaitā analizējot norises plašākā sabiedrībā un līdzsvarojot epidemioloģiskos riskus ar tautsaimniecības, izglītības, kultūras, labklājības un citām sabiedrības vajadzībām;
  - 8) **veselības sistēmas kapacitātes stiprināšana**, lai nodrošinātu tās darbību Covid-19 pandēmijas apstākļos. 2021. gada 9. februārī MK atbalstīja VM izstrādāto pasākumu plānu slimnīcu kapacitātes stiprināšanai, piešķirot tam finansējumu vairāk nekā 66,7 milj. *euro* apmērā (ar FM rīkojumiem ir pārdalīts finansējums 61,1 milj. *euro* apmērā). Lai Covid-19 pacienti ar smagu slimības gaitu saņemtu atbilstošu veselības aprūpi, tika iegādātas jaunas intensīvās terapijas gultas un atbilstoši aprīkotas jau esošās. Tika nodrošināta plašāka observācijas gultu pieejamība pacientu izvietojšanai, veselības stāvokļa novērošanai un palīdzības sniegšanai līdz Covid-19 testa rezultātu saņemšanai un tālākai pacienta virzīšanai stacionārā. Lai būtiski pastiprinātu epidemioloģiskās drošības prasības un novērstu infekcijas izplatīšanās riskus slimnīcās, veikta pacientu plūsmu nodalīšana. Lai nodrošinātu gatavību papildu gultu izvēršanai Covid-19 pacientu ārstēšanai slimnīcās, atbilstošu materiāltehnisko nodrošinājumu, diagnostikas ierīces un skābekļa pieejamību, 2021. gada rudenī piešķirts papildu finansējums 2021. gadam 15,66 milj. *euro* apmērā (tai skaitā ar finanšu ieguldījumu 9,9 milj. *euro* apmērā palielinot slimnīcu pamatkapitālu) un 2022. gadam 6,7 milj. *euro* apmērā;
  - 9) no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem piešķirti 57,09 milj. *euro*, lai 2021. gadā segtu izdevumus, kas ārstniecības iestādēm un laboratorijām radušies Covid-19 uzliesmojuma un seku novēršanai, – par individuālās aizsardzības un dezinfekcijas līdzekļiem, kas nepieciešami epidemioloģiski drošu veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanai ambulatorajā un stacionārajā sektorā, tostarp laboratoriskajiem pakalpojumiem, attālinātajām konsultācijām, pacientu transportēšanas izmaksām;

- 10) lai **nodrošinātu medikamenta Veclury** (ar aktīvo vielu remdesivīrs) **nepārtrauktu pieejamību** Covid-19 pacientu turpmākajai ārstēšanai, no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem 2021. gadā piešķirti vairāk nekā 11 milj. *euro*. Kopumā tika iegādāti 13,2 tūkst. *Veclury* flakonu, tādējādi spējot nodrošināt 2200 pacientu ārstēšanu;
- 11) lai **motivētu ārstniecības personas darbam ar Covid-19 pacientiem** un piesaistītu papildu medicīnas personālu, nodrošinātas piemaksas un atvaļinājuma rezerves uzkrājums Covid-19 ārstniecībā un ierobežošanā iesaistītajiem mediķiem un citiem darbiniekiem. Laikposmā no 2021. gada 1. janvāra līdz 30. oktobrim no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem šim mērķim izlietoti 124,87 milj. *euro*. 2021. gada novembra un decembra piemaksu nodrošināšanai finansējums 31,34 milj. *euro* apmērā ir iezīmēts 2022. gada budžetā. Laikposmam no 2022. gada 1. janvāra līdz 31. martam no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem šim mērķim iezīmēts finansējums 49,52 milj. *euro* apmērā. Lai 2021. gadā (janvāris–novembris) apmaksātu **mediķu un citu darbinieku virsstundu darbu**, kas saistīts ar Covid-19 jautājumu risināšanu un seku novēršanu, no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem piešķirti 12,15 milj. *euro*. Par 2021. gada novembri un decembri vēl tiks sniegts pieprasījums par virsstundu darba kompensēšanu no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem atbilstoši ārstniecības iestāžu sniegtajiem pārskatiem par faktiski nepieciešamo apmēru. 2022. gadā finansējums no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem tiks prasīts atbilstoši faktiski nepieciešamajam apmēram.

Nodrošināts papildu finansējums vakcinācijas pakalpojumu sniedzējiem.

Līdz 2021. gada rudenim ģimenes ārstu praksēm bijis papildus pieejams vairāk nekā 50 milj. *euro* liels finansējums, tostarp Covid-19 piemaksām un ar to saistītajiem pakalpojumiem. Gada pēdējā ceturksnī ģimenes ārstiem tika nodrošinātas 100 % piemaksas. Kopš 1. oktobra atbalsts palielināts – par katru ievadīto vakcīnas devu 11,87 *euro* piemaksa. Par vienas vakcīnas devas ievadīšanu senioram šobrīd tiek maksāts 24,47 *euro*, ja tā veikta praksē, un 34,69 *euro*, ja dzīvesvietā.

Tāpat ģimenes ārsti saņem piemaksas par sasniegtajiem vakcinācijas rādītājiem – 2 *euro* par katru pacientu vecumā no 60 gadiem un pacientu ar noteiktām hroniskām saslimšanām, ja vakcinācijas aptvere ir līdz 60 %; 4 *euro* – ja vakcinācijas aptvere ir no 60 % līdz 80 %, un 6 *euro* – ja vakcinācijas aptvere ir no 80 % līdz 100 %. Piemaksas apmēru nosaka atkarībā no tā, vai ģimenes ārsta prakse nodrošina vai nenodrošina vakcināciju pret Covid-19, un no vakcinācijas aptveres noteiktā ģimenes ārsta pacientu grupā.

Lai veicinātu aktīvāku iedzīvotāju vecumā no 60 gadiem pirmreizējo vakcināciju pret Covid-19, 2022. gada pirmajā pusgadā ģimenes ārstu praksēm paredzēta piemaksa (ietverot finansējumu papildu darbinieka piesaistei, kā arī piemaksas par iedzīvotāju no 60 gadiem vakcināciju pret Covid-19). Piemaksas paredzētas arī citām ārstniecības iestādēm, kas veic vakcināciju pret Covid-19. Šiem mērķiem no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem Ministru kabinets 2022. gada 25. janvārī ir iezīmējis 8,4 milj. *euro*.

Papildus ģimenes ārstu praksēm finansiāls stimuls tika paredzēts arī ārstniecības iestādēm senioru pirmreizējās vakcinācijas pret Covid-19 prioritizēšanai no 2021. gada 1. decembra līdz 2022. gada 15. janvārim

Katrai praksei, kas veic vakcināciju pret Covid-19 (laikposmā no 01.10.2021. līdz 31.08.2022.), paredzēta kompensācija par ģimenes ārsta praksē nodarbināto personu veselības veicināšanas un rehabilitācijas pasākumiem, iezīmējot šim mērķim 2022. gadā no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem indikatīvo finansējumu 0,4 milj. *euro* apmērā.

Vienlaikus no 2021. gada 1. oktobra līdz 31. decembrim ģimenes ārstu praksēm, kuri ir noslēguši līgumu ar Nacionālo veselības dienestu par vakcinācijas veikšanu, tika noteikts bonusa maksājuma tarifs – 11,87 *euro* par personu, kura saņēmusi kaut vienu vakcīnas poti no 01.10.2021. līdz 31.12.2021. Šim mērķim 2022. gadā no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem ir iezīmēts indikatīvais finansējums 3,1 milj. *euro* apmērā.

- 12) Saņemts ES Solidaritātes fonda atbalsts Latvijai Covid-19 seku mazināšanai 1,18 milj. *euro* apmērā. Atbalsts paredzēts **medicīnas iekārtu un aprīkojuma iegādei** ārstniecības iestādēm un vienotā digitālā epidemioloģiskās drošības rīka izstrādei Nacionālajam veselības dienestam.
- 13) Lai 2021. gadā nodrošinātu smagi un vidēji smagi ar Covid-19 **izslimojošo rehabilitāciju**, piešķirti 1,19 milj. *euro*. Ir iezīmēts finansējums subakūtajai medicīniskajai rehabilitācijai pacientiem pēc Covid-19 infekcijas izslimošanas 2,83 milj. *euro* apmērā 2022. gada 1. pusgadam.

Kultūra un nacionālā identitāte

No 2022. gada nodrošināts **vidējā atalgojuma palielinājums** 4278 teātru, koncertorganizāciju, muzeju, bibliotēku, arhīvu u. c. institūciju darbiniekiem (no 930 *euro* uz 1 040 *euro* mēnesī (bruto)). Dziesmusvētku kustības 150-gades sagatavošanai rasts vienreizējs finansējums kolektīvu vadītāju motivēšanai – 1,5 milj. *euro*. Ieviesta nodokļu reforma **radošo personu sociālo iemaksu nodrošināšanā**, tiek turpināts darbs pie radošās personas statusa un sociālā nodrošinājuma pilnveides.

Covid-19 ietekmes mazināšanai kultūrā 2021. gadā panākts atbalsts 26,2 milj. *euro* apmērā (2020. gadā – 20,7 milj. *euro*). Piesaistīts REACT-EU finansējums Covid-19 krīzes seku mazināšanai kultūras nozarē, kultūras NVO darbības un ilgtspējas atbalstīšanai, filmu industrijas jomas uzņēmumu ekonomiskās aktivitātes uzturēšanai un kultūras jaunrades procesa nodrošināšanai Latvijas reģionos.

Panākta vienošanās par **Nacionālās akustiskās koncertzāles projekta īstenošanu**, atbalstot vietu koncertzālei – Rīgas Kongresu namu. Latvijas Laikmetīgās mākslas muzeja projekta virzībai strādā īpaši izveidota darba grupa.

Pabeigta Padomju okupācijas upuru piemiņas memoriāla kompleksa būvniecība, Nacionālās Mākslu vidusskolas multifunkcionālās zāles atjaunošana, izstāžu zāles "Arsenāls" fasāžu restaurācija, kā arī būvprojekta izstrāde izstāžu zāles "Arsenāls" ēkas pārbūvei un restaurācijai. Turpinās Jaunā Rīgas teātra pārbūve un restaurācija, Latvijas Nacionālā vēstures muzeja (Rīgas pili) restaurācija, notiek būvdarbi Latvijas Nacionālās operas un baleta skatuves mākslu dekorāciju darbnīcā, Rīgas cirkā, Valmieras teātrī, Leļļu teātrī, Dailes teātrī, Rakstniecības un mūzikas muzejā. Kultūras augstskolu attīstībai no LU atpirkta ēka Kronvalda bulvārī 4 (bijusī Bioloģijas fakultāte).

Sadarbībā ar pašvaldībām mērķtiecīgi īstenota **ES fondu atbalsta programma** kultūras un dabas mantojuma saglabāšanai un iekļaušanai aktīvā ekonomiskā apritē, radot jaunas darbavietas un pakalpojumus sabiedrībai, akcentējot Latvijas kultūras mantojuma ceļu attīstību. Ar 68 milj. *euro* ES fondu finansējumu 40 Latvijas pašvaldībās atjaunoti 66 kultūras un dabas mantojuma objekti – muižas, pilis, baznīcas, katedrāles, muzeji, dabas takas, dārzi, estrādes, torņi, tilti, promenādes, pludmales u. c.

Būtiski palielināts finansējums pilsoniskās sabiedrības attīstībai, it īpaši finansējums valsts budžeta programmai "NVO fonds". Lai nodrošinātu nacionālas, atvērtas, solidāras un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstību, pieņemtas Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam, kā arī sagatavots Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības plāns 2021.–2023. gadam.

Svarīga kultūras jomas prioritāte 2022. gadā ir **nacionālo vērtību stiprināšana**, izstrādājot Latviešu vēsturisko zemju un kultūrtelpu attīstības plānu un nodrošinot sagatavošanos Dziesmu un deju svētku tradīcijas 150. gadskārtai. Savukārt, lai veicinātu Latvijas iedzīvotāju piederības apziņu Eiropas kopējai kultūras telpai, plānots izraudzīties Latvijas pilsētu, kura 2027. gadā nesīs Eiropas kultūras galvaspilsētas titulu.

Plānots precizēt **Radošo personu** statusa un profesionālo radošo organizāciju likumā ietvertu radošās personas definīciju un pilnveidot likumā minēto radošās personas statusa piešķiršanas un uzturēšanas kārtību, kā arī izvērtēt un pilnveidot radošajām personām paredzētos valsts atbalsta mehānismus, veicinot radošo personu darbību, sociālo nodrošinātību un ataudzi, vienlaikus izvērtējot Latvijas radošo personu statusa un atbalsta mehānismu regulējuma iekļaušanos ES politikā.

Lai nodrošinātu nacionāla līmeņa koordinētas aktivitātes antisemītisma un rasisma mazināšanai atbilstoši ES rasisma apkarošanas rīcības plānam 2020.–2025. gadam un ES stratēģijai antisemītisma apkarošanai un ebreju dzīvesvides atbalstam (2021.–2030. gadam), 2022. gadā paredzēts izstrādāt politikas plānošanas dokumentu.

Mediji un informācijas telpa

Sabiedriskie mediji – Latvijas Televīzija un Latvijas Radio pirmo gadu veiksmīgi strādā ārpus reklāmas tirgus (2022. gadā tam novirzīti 13,8 milj. *euro*). Izveidots un darbu uzsācis to uzraugs – Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (SEPLP). Mediju atbalsta fondā palielināts finansējums par 2,6 milj. *euro* jauna, vērtīga satura veidošanai medijos 2022. gadā.

Panākts **PVN samazinājums – 5 % likme – grāmatām un preses izdevumiem, e-grāmatām un ziņu portāliem.**

2022. gadā plānots pastiprināti pievērsties medijpratības izglītošanā jauniešu, senioru un pedagogu auditorijās.

Sports

2021. gadā veiktas būtiskas **izmaiņas augstas klases sasniegumu sporta finansēšanas sistēmā**. Notikusi Latvijas Olimpisko sociālā fonda (LOSF) reorganizācija, daļu funkciju nododot Latvijas Olimpiskajai komitejai (LOK), kā rezultātā LOSF turpinās veikt savu pamatfunkciju, sniedzot atbalstu sporta senioriem, savukārt valsts budžeta piešķirto pabalstu izmaksu Latvijas Olimpiskās vienības (LOV) sportistiem un viņu treneriem ar 2021. gada 1. jūliju ir pārņēmusi LOK. Tāpat izmaiņas skar arī LOV, jo LOV reorganizācijas rezultātā LOV sportistiem paredzēto finanšu sadales funkciju turpmāk veiks LOK sadarbībā ar attiecīgām Sporta likumā noteiktā kārtībā atzītajām olimpisko individuālo sporta veidu sporta federācijām, savukārt LOV turpinās sniegt medicīnas, rehabilitācijas un servisa pakalpojumus LOV sportistiem.

Turpinās **sporta pārvaldības un finansēšanas modeļa reforma**, paredzot četru nacionālo sporta bāzu reorganizāciju, izveidojot vienu kapitālsabiedrību. Konceptuālo ziņojumu "Par centralizētas nacionālo sporta bāzu pārvaldības struktūras izveidi" plānots iesniegt valdībā līdz š. g. 30. aprīlim.

Lai novērstu konstatētos trūkumus sporta finansēšanas un pārvaldības sistēmā, tiek plānota **nevalstisko sporta organizāciju konsolidācija**, izveidojot sporta organizāciju apvienību, kurai valsts varētu deleģēt būtiskas funkcijas sporta nozares finansēšanas un administratīvās pārvaldības jomā. Ja gada laikā sadrumstalotība nevalstisko sporta organizāciju apvienību līmenī nebūs novērsta, IZM no 2023. gada 1. janvāra pilnībā pārņems valsts sporta budžeta līdzekļus un sporta pārvaldības funkciju izpildi.

Apstiprināta un pakāpeniski tiek ieviesta **jauna kārtība, kādā valsts finansē profesionālās ievirzes sporta izglītības programmas**. Jaunie noteikumi paredz mainīt dotācijas aprēķināšanas kārtību sporta treneru darba samaksai, pārejot uz likmju finansēšanas principu. Veiktās izmaiņas pozitīvi ietekmēs arī sporta federācijas, padarot skaidrākus finansēšanas noteikumus, ka arī palielinot sporta federāciju lomu sporta izglītības programmu īstenošanas un uzraudzības procesā. Tiks turpināta profesionālās ievirzes sporta izglītības programmu finansēšanas modeļa tālāka pilnveide.

Neskatoties uz Covid-19 pandēmiju, 2021. gadā Latvijā norisinājās vairāki visaugstākā līmeņa starptautiski sporta pasākumi – pasaules čempionāts hokejā vīriešiem, FIM pasaules čempionāta posms motokrosā MXGP, FIA Eiropas rallija čempionāta posms, FIA pasaules čempionāta posms rallijkrosā, FIBA U19 Pasaules kausa izcīņa jauniešiem, pasaules un Eiropas kausa posmi skeletonā un bobslejā divniekiem, kā arī kamaniņu sportā un citi. 2021. gada maijā ekspluatācijā nodota VSIA "Kultūras un sporta centrs "Daugavas stadions"" ledus halle, kurā norisinājās 2021. gada pasaules čempionāta hokejā treniņi.

III. VALSTS DROŠĪBA UN ĀRLIETAS

Ievērojot nestabilo starptautisko drošības situāciju, kā arī ģeopolitiskos draudus pie Latvijas ārējās robežas, valsts drošības un ārpolitikas jautājumi kļuvuši īpaši nozīmīgi un aktuāli. Bija nepieciešama aktīva atbildīgo iestāžu rīcība, lai stiprinātu valsts iekšējo drošību, veicot sistēmiskus uzlabojumus IeM dienestu darbībā un to kapacitātes stiprināšanā, NBS spēju attīstībā, kā arī tiesu sistēmas darbības pilnveidošanā un korupcijas risku novēršanā.

Sabiedrības drošības jomā tika veikts plašs pasākumu klāsts, kas primāri tika saistīts ar valsts ārējās robežas izbūvi un pastiprinātu kontroli, mazinot nelegālās migrācijas riskus. Papildus tam ar 2022. gadu palielinātas mēnešalgas amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm, piešķirot šim mērķim 20,7 milj. *euro*. Papildus finansējums tika novirzīts arī NBS kaujas spēju stiprināšanai, visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ieviešanai un sadarbībai ar Latvijas industriju un vietējiem ražotājiem.

Ārpolitikas jomā turpinās Valdības deklarācijā noteikto prioritāšu konsekventa īstenošana, īpašu uzmanību pievēršot drošības situācijai reģionā, it sevišķi, ņemot vērā Krievijas īstenoto militāro iebrukumu Ukrainā, kā arī Lukašenko režīma izvērsto hibrīduzbrukumu ES un NATO ārējai robežai.

Valsts drošība nav iedomājama bez labi funkcionējošas tiesu sistēmas un tiesiskās palāvības principa ievērošanas. Pēdējo triju gadu laikā pieaugusi sabiedrības uzticība tieslietu sistēmai. Izveidota Ekonomisko lietu tiesa, kas nodrošina sarežģītu komercstrīdu, ekonomisko un finanšu noziegumu, kā arī korupcijas lietu ātru, kvalitatīvu un efektīvu izskatīšanu.

Bezkompromisa tiesiskums un likuma vara

Noziedzības novēršanas padome 2021. gada 15. aprīlī apstiprinājusi TM sagatavoto ieteikumu **ieviešanas plānu** Valsts kontroles un OECD ekspertu īstenotajam **kriminālprocesu izmeklēšanas un iztiesāšanas efektivitātes novērtējumam** saistībā ar ekonomiskajiem un finanšu noziegumiem. Plāna izpildes uzraudzību nodrošinās Ministru prezidenta vadītā Noziedzības novēršanas padome.

MK šī gada 25. janvārī atbalstīja TM sagatavotos grozījumus Kriminālprocesa likumā, lai ieviestu **tieslietu audita ieteikumus**. Grozījumi paredz pilnveidot kriminālprocesuālo regulējumu par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai, nosakot jaunu procesuālo sankciju veidu – nodrošinājuma līdzekli. Esošā regulējuma pilnveide paredz efektīvu un kvalitatīvu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu un iztiesāšanu ekonomikas un finanšu jomā.

2021. gadā **darbu uzsākusi Ekonomisko lietu tiesa**. Tās izveide nodrošina sarežģītu komercstrīdu, ekonomisko un finanšu noziegumu, kā arī korupcijas lietu ātru, kvalitatīvu un efektīvu izskatīšanu, lai novērstu būtisku kaitējumu uzņēmējdarbības videi un tautsaimniecības attīstībai. Savas darbības teju 11 mēnešos (līdz 2022. gada 15. februārim) ELT izskatījusi 233 lietas, no tām 48 civillietas, 44 krimināllietas un 141 procesa lietu par noziedzīgi iegūtu mantu.

Attiecībā uz **patieso labuma guvēju reģistrāciju** 2021. gadā būtiski efektīvizēta UR darbība, nodrošinot tiesiskos, finansiālos un tehnoloģiskos resursus, lai noskaidrotu uzņēmumu

patiesos labuma guvējus, kā arī likvidētu uzņēmumus, kuru darbība ir apšaubāma un kuri nevēlas sadarboties ar attiecīgajām iestādēm. Ir samazinājies to uzņēmumu skaits, kuros patiesā labuma guvēji vēl nav zināmi, ir uzsākti likvidācijas procesi. Savukārt, lai noskaidrotu nerezidenta (ārvalstu komersanta) pastāvīgās pārstāvniecības Latvijā patieso labuma guvēju, ar 2021. gada 5. augustu ir nodrošināta minētās informācijas pieejamība VID publiskajā datubāzē (reģistrā).

Saeima 2021. gada 25. novembrī pieņēma Piespiedu dalītā īpašuma privatizētajās daudzdzīvokļu mājās izbeigšanas likumu, **kas paredz iespēju dzīvokļu īpašniekiem izpirkt daudzdzīvokļu mājai piesaistīto zemi par kadastrālo vērtību**. Paredzēts, ka jaunais tiesiskais regulējums, sākot ar 2023. gadu, dos iespēju atrisināt piespiedu dalītā īpašuma problēmas, kas skar vismaz 3 677 privatizētas daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, kurās atrodas gandrīz 111 000 dzīvokļu īpašumu. Saeima 2021. gada 30. septembrī pieņēma likumu "Grozījumi likumā "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību"". Jaunais regulējums paredz vienotu regulējumu visiem piespiedu dalītā īpašuma gadījumiem, aizstāj nomas regulējumu ar likumiskām zemes lietošanas tiesībām par maksu, padara skaidrākas un vienkāršākas pušu starpā esošās tiesiskās attiecības, kas mazinās strīdu un tiesvedību skaitu dalītā īpašuma gadījumā. Regulējums stājas spēkā pakāpeniski jau no 2022. gada 1. janvāra.

No 2021. gada 1. jūlija fiziskām personām **samazināta īpašuma tiesību nostiprināšanas nodeva** no 2 % līdz 1,5 % no īpašuma vērtības, savukārt juridiskai personai par dzīvokļa īpašuma nostiprināšanu līdzšinējo 6 % vietā tagad jāmaksā 2 %. Zemesgrāmatu nodevu samazināšana pozitīvi ietekmēs iedzīvotāju plānus iegādāties mājokļus, kā arī valsts nodevas likmes samazināšana veicinās īpašuma tiesību ātrāku un savlaicīgāku nostiprināšanu zemesgrāmatā, tādējādi publiskos reģistros ierakstīts īpašums iegūs lielāku tiesisku aizsardzību. Savukārt no 2022. gada 1. janvāra noteikta maksimālā īpašuma tiesību nostiprināšanas valsts nodeva 50000 *euro* apmērā. Plānots, ka maksimālā apmēra noteikšana veicinās investīciju piesaisti un uzņēmējdarbības veikšanu.

2021. gada 1. decembrī noslēdzās sagatavošanās posms **e-lietas ieviešanai**, nodrošinot iespēju tiesvedības procesā pakāpeniski uzsākt lietu skatīšanu arī digitālā vidē gan civilprocesā, gan administratīvajā procesā, gan kriminālprocesā, kā arī paplašinot iespēju tiesā iesniegt dokumentus elektroniski – nodrošināta informācijas apmaiņa elektroniskā vidē starp tiesām, prokuratūru, nolēmumu izpildes iestādēm, procesa dalībniekiem un citām ar tiesvedību saistītu iestāžu informācijas sistēmām. Tiesu darba pāreja uz darbu pilnībā digitālā formātā notiks pakāpeniski līdz 2023. gada 1. decembrim.

TM turpina darbu pie optimāla risinājuma izstrādes **bērnu administratīvās sodīšanas aizstāšanai ar atbalsta un uzraudzības pasākumiem**, tostarp risinot arī publiskajā telpā pamatoti izskanējušās bažas par bērnu sociālās korekcijas izglītības iestādes "Naukšēni" darba metodēm un attīstības iespējām nākotnē. Šobrīd ir izstrādāti iespējamie grozījumi Bērnu tiesību aizsardzības likumā. Apjomīgu grozījumu izstrāde Administratīvās atbildības likumā, likumā "Par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem" un citos saistītajos normatīvajos aktos plānota līdz 2022. gada 1. jūnijam.

Uzsākta **nepilngadīgo kriminālatbildības reforma**, kuras mērķis ir samazināt to gadījumu skaitu, kad nepilngadīgajiem piemēro kriminālatbildību, un veicināt pārkāpumus izdarījušo

nepilngadīgo veiksmīgāku integrāciju sabiedrībā un darba tirgū. Jaunā pieeja paredz, ka no 2022. gada 1. janvāra primārais soda mērķis attiecībā uz nepilngadīgo ir resocializācija. Turpmāk nepilngadīgajam kā pamatsodu būs iespējams piemērot probācijas uzraudzību, kā arī brīvības atņemšanu tam vienmēr piemēros kopā ar papildsodu – probācijas uzraudzību, tā nodrošinot, ka notiks darbs pie nepilngadīgā resocializācijas, domāšanas un uzvedības maiņas. Reforma attieksies uz 190 nepilngadīgajiem gadā.

No 2021. gada 1. jūlija vardarbīgajai personai var uzlikt pienākumu **apgūt vardarbīgas uzvedības mazināšanas kursus**. Šādu pienākumu tiesa var noteikt gan pēc cietušās personas lūguma, gan arī pēc savas iniciatīvas, ja konstatēs, ka tas nepieciešams. Vardarbīgajai personai kursi jāapgūst gada laikā no tiesas lēmuma saņemšanas dienas. Ja vardarbīgā persona kursus neapmeklē, var tikt piemērota kriminālatbildība. Pirmo sešu mēnešu laikā kopš regulējuma spēkā stāšanās tiesas ir uzlikušas pienākumu apgūt kursus 94 vardarbības gadījumos. Pēdējo gadu dati rāda, ka tiesās pagaidu aizsardzība no vardarbības gada laikā tiek prasīta aptuveni 1000 gadījumos.

Lai veicinātu personu līdzdalību ekonomiskajā vidē, no 2022. gada 1. janvāra personām ar zemiem ienākumiem ir iespēja pretendēt uz **atbrīvošanu no mazām parādsaistībām** (līdz 5000 euro). Trūcīgā vai maznodrošinātā mājsaimniecībā esošām personām, kuru ienākumi nav pietiekami visu saistību segšanai viņu sociālā un ekonomiskā stāvokļa dēļ, būs iespēja noteiktā kārtībā pretendēt uz atbrīvojumu no parādsaistībām, kas radušās no patērētāja kreditēšanas līgumiem. Atbrīvošana iespējama vienu reizi mūžā.

Lai nodrošinātu tiesnešu un prokuroru kvalifikācijas celšanas sistēmas reformu, tiek veidots **Tieslietu mācību centrs (Tieslietu akadēmija)**, kas savu darbu uzsāks 2025. gada janvārī. Ilgtermiņā vienota tieslietu mācību centra izveide veicinās efektīvu tiesu un tiesībaizsardzības iestāžu darbību, lietu iztiesāšanas ātrumu un kvalitāti, vairojot arī sabiedrības uzticēšanos tiesu varai, prokuratūrai un tiesībaizsardzības iestādēm.

Notiesāto resocializācijas jomā turpinās valstij izdevīgais jaunā **Liepājas cietuma būvniecības process**. Šobrīd TM uzraudzībā noris jaunā Liepājas cietuma būvniecības pretendenta atlases procedūra, kuru plānots pabeigt 2022. gadā. Turpinās jauna Kriminālsodu izpildes likuma izstrāde. **Likuma spēkā stāšanās plānota kopā ar jaunā Liepājas cietuma darbības uzsākšanu**, jo likumprojektā ietverta ideju īstenošanai ir nepieciešama atšķirīga ieslodzījuma izpildes infrastruktūra un būtiskas pārmaiņas tajās ieslodzījuma vietās, kuras turpinās darboties. Daļa no izstrādātajā likumprojektā iekļautajiem risinājumiem tiek pakāpeniski ieviesti jau šobrīd, tajā skaitā 2022. gadā plānots virzīt pieņemšanai normatīvo aktu grozījumus, kas nodrošina divu veidu cietumu (slēgtais cietums un atklātais cietums) sistēmu.

Notiek projekta "Mācību centra infrastruktūras un apmācībai paredzēta ieslodzījuma vietas **paraugkorpusa izveide Olaines cietuma teritorijā**" īstenošana. Projekta mērķis ir izveidot jaunu korekcijas dienestu apmācībām atbilstošu infrastruktūru, uzbūvējot Mācību centra telpas un paredzot atklātā cietuma korpusa būvniecību, tādējādi nodrošinot Olaines cietuma (Latvijas Cietumu slimnīca) teritorijā pilnvērtīgas personāla apmācību prakses vietas izveidi. Turpinās soda izpildes iestāžu (ieslodzījuma vietu un probācijas dienesta) personāla kapacitātes paaugstināšana, darbinieku apmācību sistēmas un atlases kritēriju reformēšana un notiesāto resocializācijas sistēmas

pilnveidošana, kā arī tiek veicināta bijušo ieslodzīto atgriešanās sabiedrībā un iekļaušanās darba tirgū.

Ar grozījumiem Civillikumā un vēl virknē citu likumu paredzēts **modernizēt mantojuma tiesību regulējumu** un pielāgot to mūsdienu tiesību attīstības tendencēm un prasībām, kā arī risināt problēmjautājumus, kas identificēti praksē mantošanas procesā. Reformas mērķis ir mantojuma pieņemšanas sistēmas pilnveidošana, mantinieku atbildības jautājumu precizēšana, kreditora tiesību aizsardzība, mantojuma aizgādnības un dalīšanas regulējuma pilnveidošana.

Lai nodrošinātu efektīvu personas pieeju tiesai Covid-19 infekcijas izplatības laikā, vienlaikus ievērojot valstī noteiktos epidemioloģiskās drošības pasākumus, **tiesu sistēma ir pielāgota epidemioloģiskās drošības principiem un ir ieviesti inovatīvi risinājumi**, lai tiesu darbs tiktu turpināts, ievērojot tā saucamo "digitālo distanci", attiecīgi maksimāli nosakot lietu skatīšanu attālināti videokonferenču režīmā. Kopš 2020. gada ir radīts tiesiskais regulējums, lai persona lietas izskatīšanā varētu piedalīties arī no savām mājām, izmantojot WEB bāzētu videokonferenču risinājumu. Tāpat ir nodrošinātas praktiskās iespējas tiesnesim izskatīt lietu attālināti.

Nodrošināta normatīvā bāze, lai **sakārtotu brīvo juridisko profesiju pārstāvju biroju izveidi**. 2021. gadā veikti grozījumi Latvijas Republikas Advokatūras likumā, ar kuriem noregulēts advokātu biroju tiesiskā statusa jautājums, novēršot atšķirīgas interpretācijas par **advokātu biroju tiesisko statusu**. Ar Advokatūras likuma grozījumiem noteikts, ka advokātu biroju veido kā personālsabiedrību vai sabiedrību ar ierobežotu atbildību un Komerclikumā noteiktajā kārtībā reģistrē komercereģistrā. Ar 2021. gada 9. novembri sakārtots jautājums par **zvērināta tiesu izpildītāja biroja izveidi** un tā tiesisko statusu, atvieglējot VID un citu valsts institūciju uzraudzību pār to. Tāpat ar 2021. gada 9. novembri grozījumi Notariāta likumā paredz **zvērinātam notāram tiesības** savu praksi organizēt kā pašnodarbinātai personai vai arī izveidot zvērināta notāra biroju, kurā uz nenoteiktu laiku var praktizēt viens vai vairāki zvērināti notāri. Izmaiņas likumā nosaka, ka zvērināta notāra biroju kā SIA varēs reģistrēt tikai profesionālās darbības veikšanai, pirms tam biroja dibinātājam saņemot Latvijas Zvērinātu notāru padomes piekrišanu darbības veikšanai.

Korupcijas apkarošanas jomā 2021. gadā KNAB veica sabiedriskās domas aptauju par iedzīvotāju un uzņēmēju **attieksmi pret korupciju Latvijā**, organizēja sociālo kampaņu ar mērķi veicināt sabiedrības izpratni par korupcijas negatīvajām sekām un **mazināt iedzīvotāju toleranci pret korupciju**, kā arī organizēja mācības tiesībaizsardzības institūciju amatpersonām par finanšu izmeklēšanu un finanšu analīzi. 2022. gadā plānots izstrādāt inovatīvu tiešsaistes ziņošanas platformu ziņošanai par korupcijas gadījumiem, kā arī turpināt organizēt mācības tiesībaizsardzības institūciju amatpersonām par finanšu izmeklēšanu un finanšu analīzi, pārrobežu korupcijas noziegumu atklāšanu un izmeklēšanu, kā arī stratēģisko un taktisko analīzi.

Stiprināta KNAB kapacitāte korupcijas novēršanā un apkarošanā – izveidotas papildu 19 štata vietas; 2021. gadā dienestam tika piesaistīti 11 profesionāļi, tai skaitā analītiskajā struktūrvienībā, tādējādi uzlabojot KNAB analītisko kapacitāti un paralēlo finanšu izmeklēšanu.

2021. gadā, pamatojoties uz Finanšu izlūkošanas dienesta sniegto informāciju, **ierosināts divas reizes vairāk kriminālprocesu** saistībā ar ārvalstu amatpersonu noziedzīgu darbību rezultātā iegūto līdzekļu legalizāciju nekā iepriekšējā gadā. Vienlaikus ar tiesas nolēmumiem par noziedzīgi

iegūtu mantu atzīti, konfiscēti un ieskaitīti valsts budžetā finanšu līdzekļi gandrīz 5,6 milj. *euro* apmērā, kā arī arestēti finanšu līdzekļi 8,81 milj. *euro* apmērā.

2022. gadā sadarbībā ar Eiropas Komisiju un tās piesaistītajiem ekspertiem plānots pārskatīt likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" regulējumu atbilstoši starptautiskajiem standartiem un labajai praksei, izvērtēt pretkorupcijas iekšējās kontroles sistēmas regulējuma kvalitāti, kā arī izstrādāt nacionālo korupcijas risku novērtēšanas un korupcijas latentuma līmeņa novērtēšanas metodoloģiju.

Iekšējā drošība

MK piešķirīs finansējumu vairākiem **iekšlietu nozares infrastruktūras sakārtošanas un attīstības pasākumiem**. Būtiskākais no tiem ir **8 jaunu ugunsdzēsības depo būvniecība** Aizputē, Dagdā, Iecavā, Ilūkstē, Kandavā, Priekulē, Rūjienā un Saulkrastos, kurus plānots pabeigt 2022. gadā. Ugunsdzēsības depo izvietojums tiek veidots, lai nodrošinātu optimālu resursu dislokāciju un dzīvības glābšanas kapacitāti, mazinot ugunsgrēku radīto kaitējumu.

Papildus tam ES Atveseļošanas un noturības mehānisma ietvaros **ir piešķirts finansējums vēl 8–10 katastrofu pārvaldības centru izveidei**. To telpās vienuviet plānots izvietot IeM padotībā esošo iestāžu struktūrvienības un atsevišķās vietās arī Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta struktūrvienības. Tas ļaus palielināt iekšlietu dienestu darba efektivitāti, uzlabos nodarbināto darba apstākļus, kā arī pilnveidos dienestu savstarpējo sadarbību un reaģēšanas spējas. Turpinās publiskās un privātās partnerības modeļa piemērošanas izvērtēšana iekšlietu nozares nekustamo īpašumu attīstībai, kā arī ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļu piesaiste šim mērķim.

Ņemot vērā ģeopolitisko situāciju un migrantu pieplūdumu pie Latvijas ārējās robežas, būtiska prioritāte ir **ārējās sauszemes robežas infrastruktūras izbūve**. Notiek žoga būvniecība uz Latvijas ārējām robežām. Līdz šim ir pabeigta pagaidu žoga izbūve 36,9 km garumā Latvijas–Baltkrievijas robežas posmos, kur pastāv augstākie nelikumīgas valsts ārējās robežas šķērsošanas riski. 2022. gadā tiks uzsākta ārējās robežas infrastruktūras izbūve un notiks papildu dzeloņstieplu žoga izbūve 22,80 km garumā uz Latvijas–Baltkrievijas robežas.

Saistībā ar Baltkrievijas izvērsto hibrīdoperāciju pret Latviju, kopš 2021. gada 11. augusta četros pierobežas novados ir izsludināta ārkārtējā situācija. 2022. gadā turpināsies risinājumu izstrāde saistībā ar patvēruma meklētāju un aizturēto ārzemnieku iespējamām izmitināšanas vietām.

Turpinās EK **Strukturālo reformu atbalsta programmas** projekta "Iekšlietu nozares iestāžu darbības efektivitātes paaugstināšana Latvijā" pirmo divu posmu ietvaros saņemto rekomendāciju ieviešana un trešā posma īstenošana. Lielākā daļa rekomendāciju tiks ieviestas līdz 2023. gada beigām. **2022. gadā paredzētas būtiskas reformas Valsts policijā (VP)**, pārskatot iestādes struktūru, funkcijas un deleģējuma sadalījumu, lai uzlabotu procesu efektivitāti un resursu ekonomiju, mazinot funkciju dublēšanos, kā arī uzlabotu kibernetizāciju apkaršanu.

Līdz šim, īstenojot strukturālās reformas IeM dienestos, ir paveikti šādi uzdevumi – VP izveidots reaģējošā policista amats, kas sevī apvieno vairākas funkcijas (sākotnējās izmeklēšanas darbības, ceļu satiksmes noteikumu kontrole, sabiedriskās kārtības nodrošināšana u. c.), tādējādi ļaujot efektīvāk izmantot ierobežotos cilvēkresursus. Balstoties uz risku kartēšanas rezultātiem, ir

manuāli kartēts VUGD izvietojums un izbaukuma rajoni, sniedzot pamatinformāciju VUGD ilgtermiņa attīstības plānošanai. PMLP vienkāršots un digitalizēts lēmumu pieņemšanas process uzturēšanās tiesību piešķiršanai un uzturēšanās tiesību apliecinājošu dokumentu reģistrēšanai, atjaunošanai un izsniegšanai. Tiek veiktas arī izmaiņas PMLP struktūrvienību organizācijā, tās optimizējot atbilstoši klātienē pakalpojumu izmantošanas tendencēm un darba apjomam.

MK atbalstīts likumprojekts "Imigrācijas likums". Likumprojekta mērķis ir izveidot līdzsvarotu un Latvijas Republikas interesēm atbilstošu ārzemnieku ieeļošanas un uzturēšanās sistēmu, mainot vairāku procesu kārtību, tostarp ilgtermiņa vīzu, termiņuzturēšanās atļauju un datu apstrādes jomās.

Notiek **tiesībaizsardzības iestāžu darbinieku izglītības sistēmas pilnveidošana**. MK atbalstījis ilgtermiņa konsorcijs "Iekšējās drošības akadēmija" izveidi sadarbībā starp IeM, Valsts policijas koledžu, Rīgas Stradiņa universitāti un LU. Šī konsorcijs mērķis ir sagatavot speciālistus iekšlietu un citu iestāžu vajadzībām, paredzot pieprasījumam atbilstošu un kvalitatīvu formālās un mūžizglītības piedāvājumu, mācību infrastruktūras izveidi un koplietošanu, labākā pedagoģiskā personāla dalību kopīgu izglītības programmu īstenošanā. Vienlaikus turpināsies izmeklētāja profesiju standarta projekta apstiprināšana, Izmeklētāju mācību centra infrastruktūras attīstīšana un profesionālās pilnveides programmu izstrāde, lai mācību centrs uzsāktu savu darbību.

Tika izveidota darba grupa, lai analizētu **naida noziegumu problemātiku Latvijā**, izvērtētu iespējamās šķēršļus naida noziegumu identificēšanā un atklāšanā, kā arī apzinātu iespējamās tālākos rīcības virzienus iekšlietu jomā. IeM ir sagatavojusi un iesniegusi izskatīšanai Saeimas Juridiskajā komisijā priekšlikumus iespējamām grozījumiem Administratīvo sodu likumā par pārkāpumiem pārvaldes, sabiedriskās kārtības un valsts valodas lietošanas jomā.

IeM dienesti sniedz būtisku ieguldījumu **Covid-19 pandēmijas ierobežošanas kontroles un uzraudzības pasākumu īstenošanā**. Būtiski VP cilvēkresursi tiek novirzīti tirdzniecības un publisko vietu pārbaudei, lai kontrolētu epidemioloģiskās drošības noteikumu ievērošanu, kā arī māsēdes ievērošanu. Papildus saviem ikdienas pienākumiem VRS veic valstī ieeļojošo personu Covid-19 sertifikātu pārbaudi un datu ievadi Covidpass.lv sistēmā.

Valsts aizsardzība

Nozīmīga aizsardzības nozares prioritāte ir **visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas izveide un ieviešana**, lai paaugstinātu valsts, sabiedrības, kopienas un ikviena iedzīvotāja noturību pret hibrīdo apdraudējumu un sagatavotību jebkurai krīzes situācijai. 2021. gadā tika izstrādāts regulējums, apzinot valsts kritiskos pakalpojumus valsts apdraudējuma gadījumā un nosakot valsts kontinuitāti nodrošinošās nozares.

Aizsardzības nozares budžets 2022. gadā sasniedza 2,23 % no IKP, nozīmīga šī finansējuma daļa tiks tērēta **NBS spēju attīstībai, kā arī infrastruktūras projektiem**. NBS Sauszemes spēku mehānizācijas projekta ietvaros NBS īpašumā nonāca 123 CVR(T) bruņutehnikas vienības, kā arī iegādātas papildus 46 CVR(T) platformas. UH-60M vidējās klases helikopteru ieviešanas projektā tiek turpināts darbs, lai saņemtu helikopterus saskaņā ar noslēgto līgumu. Pirmā helikoptera piegāde plānota 2022. gada decembrī. Ir uzsākta angāra (helikopteru izvietojšanai, tehniskai apkopei un

remontam, rezerves daļu uzglabāšanai) būvprojekta izstrāde un iepirkums. Tiek turpināta personāla (tehniķu un pilotu) pārkvalifikācija ASV.

2021. gadā Latvija saņēma pirmos "Patria" 6x6 bruņutransportierus. Visi līgumā minētie bruņutransportieri (vairāk nekā 300 platformas) Latvijai tiks piegādāti līdz 2029. gadam. Lai veicinātu piegāžu drošību **Latvijā šogad uzsāks daļēju, bet no 2023. gada – jau pilnu "Patria" 6x6 bruņutransportieru komplektēšanu.**

Lai sasniegtu nepieciešamo profesionālā dienesta karavīru skaitu un saglabātu karavīra profesijas konkurētspēju, **tiks uzlabotas NBS karavīru sociālās garantijas.** 2022. gada vidū **tiks palielināts NBS karavīru atalgojums,** kā arī ieviesta īpaša atbalsta programma mājokļa iegādei. Šīs iniciatīvas sekmēs gan jaunu profesionālā dienesta karavīru piesaisti, gan esošo karavīru ilgāku dienestu.

Lai nodrošinātu zemessargus ar atbilstošu individuālo un kolektīvo ekipējumu, 2021. gadā Zemessardze saņēma dažādu veidu bruņojumu (snaiperšautenes, ložmetējus, granātsāvējus), dažādu tipu un modifikāciju naktsredzamības novērošanas un optiskās ierīces, formas tērpus un citu individuālo ekipējumu.

Aizsardzības nozarei **sadarbojoties ar vietējo industriju un uzņēmumiem,** notiek AizM grantu konkurss. 2021. gadā ar AizM finansējumu 450 tūkst. *euro* apmērā apstiprināti 7 projekti, piemēram, bezpilota sistēmas, bruņojums, karavīru individuālais ekipējums u. c. Līdz šim AizM grantu programmā industrijas attīstības atbalstam ir ieguldījusi 1,2 milj. *euro*, papildus piesaistot uzņēmēju pašu finansējumu 400 tūkst. *euro* apmērā. Sekmējot pētniecības attīstību, ir noslēgusies AizM virzītās un Latvijas Zinātnes padomes administrētās pētījumu programmas "Aizsardzības inovāciju pētījumu programma" projektu vērtēšana. Programmas kopējais finansējums zinātnes atbalstam militārajās inovācijās ir 1,5 milj. *euro* trīs gadu laikā.

2021./2022. mācību gadā **valsts aizsardzības mācība (VAM)** tiek īstenota 97 vidējās izglītības mācību iestādēs visā Latvijā. Covid-19 pandēmijas un ar to saistīto ierobežojumu dēļ 2021. gadā VAM vasaras nometne notika tikai 11. klašu skolēniem, kurā piedalījās 45 jaunieši. 2022. gadā tiks **dubultots VAM apmācāmo grupu skaits skolās** attiecībā pret pašreizējo mācību gadu, 2021./2022. mācību gadā – 500 izglītojamo grupas, savukārt 2022./2023. mācību gadā VAM apgūs 1190 izglītojamo grupas (optimālais skolēnu skaits grupā – 12). 2022. gadā paredzēts rīkot trīs VAM vasaras nometnes. VAM kā obligāts priekšmets vidusskolās tiks ieviests no 2024. gada 1. septembra.

Ir izveidota **militāras ievirzes profesionālā vidusskola** (Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālā vidusskola), nodrošinot iespēju jauniešiem iegūt jaunākā militārā instruktora kvalifikāciju. Mācības šajā izglītības iestādē 2021. gada septembrī uzsāka pirmie 30 skolēni.

2021. gadā **NBS sniedza atbalstu VRS valsts robežas uzraudzībā** sešās robežapsardzības nodaļu atbildības teritorijās – Silene, Kaplava, Pasiene, Piedruja, Robežnieki un Šķaune. NBS pastiprina VRS teritorijas izlūkošanas kapacitāti (pamatā ar bezpilota lidaparātiem), lai monitorētu situāciju uz robežas un nepieļautu valsts robežas nelikumīgu šķērsošanu.

NBS karavīri un zemessargi ir snieguši atbalstu gan VM, gan IeM struktūrvienībām, lai mazinātu Covid-19 izplatību un vīrusa sekas. NBS atbalsts ir sniegts vakcinācijas centros,

slimnīcās un pansionātos, kā arī māsēdes nodrošināšanā un robežas šķērsošanas kontrolē. NBS akūtā cilvēkresursu krīzes situācijā ārstniecības iestādēs 2021. gada nogalē sniedza atbalstu Rīgas 1. slimnīcai, Rīgas 2. slimnīcai un Rīgas Austrumu klīniskajai slimnīcai, nosūtot karavīrus un zemessargus pacientu aprūpes procesa atbalstam. Aizsardzības nozares Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs (VALIC) turpina centralizēti iegādāties individuālos aizsardzības līdzekļus un medicīniskās ierīces, lai nodrošinātu ārstniecības iestādes un citas Covid-19 pandēmijas pārvarēšanā iesaistītās nozares ar atbilstošiem individuālajiem aizsardzības līdzekļiem un Covid-19 antigēnu testiem.

Ārpolitika

Sekmējot valsts drošību, kā arī NATO politisko vienotību un konsultāciju procesu un pievēršot pastiprinātu uzmanību drošības izaicinājumiem NATO Austrumu flangā, **Rīgā 2021. gada 30. novembrī–1. decembrī tika organizēta NATO ārlietu ministru sanāksme.** Tā deva būtisku ieguldījumu diskusiju procesā, ko augstu novērtēja sabiedrotie gan no saturiskā, gan organizatoriskā viedokļa. Sanāksmes laikā tika uzsākta jaunās NATO Stratēģiskās koncepcijas sagatavošana, kuru plānots apstiprināt 2022. gada 29.–30. jūnijā Madridē NATO samita laikā. Latvijas skatījumā koncepcijā ir jāsaglabā NATO kolektīvās aizsardzības un atturēšanas centrālā loma – NATO ir jābūt gatavai reaģēt uz jebkuriem izaicinājumiem un draudiem, demonstrējot, ka tā joprojām ir visveiksmīgākā alianse pasaulē, kā arī turpināt atvērto durvju politiku un stiprināt NATO partnerības.

Transatlantiskā sadarbība ieņem centrālo lomu Latvijas ārpolitikā un drošības politikā. ASV nemainīgi ir Latvijas stratēģiskais partneris, ar kuru ir attīstīts daudzlīmeņu dialogs. ASV atbalsts aizsardzības jomas attīstīšanā Latvijā ir skaidrs apliecinājums kopīgai izpratnei par izaicinājumiem Baltijas reģionā. ASV valsts sekretāra vizīte Latvijā pirms NATO ārlietu ministru sanāksmes apstiprināja abu valstu ciešo sadarbību un līdzīgo redzējumu par reģionālo un globālo procesu attīstību. Latvijas prioritātes sadarbībā ar ASV paliek nemainīgas: ASV militārās klātbūtnes stiprināšana reģionā, sadarbības veicināšana digitālajā un tehnoloģiju jomā, cita starpā īstenojot Latvijas–ASV deklarāciju par 5G drošību, kā arī aktīvāka ASV iesaiste "Trīs jūru" iniciatīvā. Transatlantisko attiecību neatņemams elements ir cieša sadarbība ar Kanādu. Kanāda turpina vadīt NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupu Latvijā, būtisks virziens ir ekonomiskās sadarbības veicināšana, īpaši augsto tehnoloģiju jomā. Šim mērķim nozīmīgu atbalstu sniegs arī jaunā LIAA pārstāvniecība Kanādā. Latvija turpinās kopīgu projektu īstenošanu ANO iniciatīvas "Sievietes, miers un drošība" ietvaros.

Turpinās ES Stratēģiskā kompasas izstrāde, kuru plānots pabeigt šī gada pirmajā pusē Francijas prezidentūras laikā. Tā mērķis – sniegt vadlīnijas un piedāvāt turpmākās rīcības plānu ES drošības un aizsardzības jomā, lai ES spētu reaģēt uz ārējām krīzēm, sniegtu atbalstu partneru spēju stiprināšanā, kā arī nodrošinātu ES un tās pilsoņu aizsardzību. Svarīgi ir rast sinerģiju starp NATO gatavoto jauno stratēģisko koncepciju un Stratēģisko kompasu, kur ES aizsardzības un drošības spējām ir jābūt NATO funkcijas papildinošām, nevis dublējošām.

Reaģējot uz Krievijas nepamatotajām un ultimatīvajām prasībām drošības politikas jomā, kā arī Krievijas plaša mēroga militāro agresiju pret Ukrainu, radot vēl nebijušu

drošības situācijas eskalāciju reģionā, Latvija kopā ar sabiedrotajiem sniedz vienotu, skaidru un principiālu atbildi Krievijai, aicinot Krieviju uz tūlītēju karadarbības pārtraukšanu pret Ukrainu un starptautisko normu ievērošanu. ES Padome koordinācijā ar transatlantiskajiem partneriem ir apstiprinājusi pret Krieviju vērstu visaptverošu sankciju pakotni, kas ietver sevī paplašinātas finanšu sankcijas, ierobežojumus sadarbībai enerģētikas sektorā un transporta jomā, pieejas ierobežošanu tehnoloģijām, kā arī paplašinot individuālajām sankcijām pakļauto privāto un juridisko personu loku. Latvija turpina iestāties par vēl plašāku un bargāku sankciju ieviešanu. Tāpat ir uzsāktas darbības NATO austrumu flanga stiprināšanai, aktivizēti Alianses aizsardzības plāni un sniegta palīdzība Ukrainai tās militāro spēju uzlabošanai.

Istenota aktīva pret darbība **Lukašenko režīma izvērstajam hibrīduzbrukumam ES un NATO austrumu robežai**, aizsargājot ārējo robežu no organizētas mākslīgās migrācijas plūsmas. Latvijas, Lietuvas un Polijas kopējo centienu rezultātā ir izdevies novērst tālāku destabilizāciju pierobežā un panākt sabiedroto pilnīgu izpratni, ka uz robežas notiekošais ir hibrīduzbrukums, nevis migrācijas krīze. Tāpat ES ir piešķīrusi Latvijai, Lietuvai un Polijai 200 milj. *euro* ārējās robežas pārvaldības stiprināšanai un līdz 3,5 milj. *euro* to migrantu atpakaļnosūtīšanai uz mītnes zemēm, kuri nekvalificējas bēgļa statusam. Savukārt EK ir sagatavojusi priekšlikumus grozījumiem Šengenas Robežas kodeksā, lai vērstos pret instrumentalizāciju migrācijas un patvēruma jomā, par ko ir uzsāktas diskusijas ES Padomē.

Latvija aktīvi piedalījās ES kopējās nostājas formulēšanā par Baltkrieviju, reaģējot uz Baltkrievijas īstenotajiem starptautisko tiesību normu un cilvēktiesību pārkāpumiem un citām Lukašenko režīma darbībām, kas grauj drošību un stabilitāti reģionā, konsekventi iestājoties par nepieciešamību kāpināt spiedienu, tai skaitā pastiprinot sankciju režīmu. ES līdz šim piecās kārtās noteikusi sankcijas pret 183 fiziskām un 26 juridiskām personām. Latvija ir turpinājusi sniegt atbalstu Baltkrievijas pilsoniskajai sabiedrībai. Koordinācijā ar Latvijas un Baltkrievijas nevalstiskajām organizācijām sniegta praktiska, juridiska, medicīniska un psiholoģiska palīdzība cilvēktiesību pārkāpumu upuriem, kā arī neatkarīgajiem medijiem. Atbalsts tika nodrošināts arī vardarbības seku dokumentēšanā.

Latvijas ārpolitisko interešu fokusā savu nozīmību saglabā stabilitātes un ilgtspējīgas attīstības veicināšana ES kaimiņu reģionos, īpaši īstenojot ES Austrumu partnerības politiku. Latvija ir iestājusies par ES attiecību tālāku padziļināšanu ar Ukrainu, Gruziju un Moldovu, kurām ir jāsniedz ilgtermiņa sadarbības perspektīva, atbalstot to pakāpenisku integrāciju ES iekšējā tirgū, kā arī jāpaplašina nozaru sadarbība, tostarp drošības jomā, tādējādi novērtējot sasniegto un veicinot nepieciešamo politisko un strukturālo reformu turpmāku ieviešanu. Latvija nelokāmi atbalsta Ukrainas suverenitāti un teritoriālo integritāti un kā viena no pirmajām ir atbalstījusi Krimas Platformas iniciatīvas izveidi, apliecinot gatavību sniegt praktisku ieguldījumu Krimas pussalas deokupācijas jautājuma uzturēšanā starptautiskajā dienaskārtībā. Latvija sniegusi praktisku atbalstu Gruzijai, Moldovai un Ukrainai reformu ieviešanā un nosūtījusi civiltos ekspertus padomdevēju misijās uz Ukrainu un Moldovu. Divpusējās attīstības sadarbības ietvaros Latvija atbalstījusi darbības, kas palīdzējušas šīm valstīm stiprināt labu pārvaldību, eksporta spēju, tiesu varas kapacitāti, medijpratību, noturību pret dezinformāciju un korupcijas mazināšanu. Tiks turpināta šo valstu jauno valsts pārvaldes un nevalstiskajā sektorā strādājošo profesionāļu apmācības programma Latvijā.

Latvija ir turpinājusi stiprināt attiecības ar Apvienoto Karalisti, parakstot divpusējās sadarbības deklarāciju, kurā abas valstis apņemas veicināt aktīvu divpusējo politisko dialogu, padziļināt reģionālo sadarbību un izvērst sadarbību drošības un aizsardzības jomās. Latvija un Apvienotā Karaliste ir apņēmušās kopīgi pretdarboties dezinformācijas izplatībai, kiberuzbrukumiem un hibrīdapdraudējumam, kā arī sadarboties klimata pārmaiņu, mediju brīvības un dzimumu līdztiesības jautājumos. Latvijas interesēs ir nodrošināt iespējami plašas ekonomiskās saites ar Apvienoto Karalisti, kas atspoguļojas investīciju piesaistē, savstarpējā tirdzniecībā, sadarbībā zinātnē, jaunuzņēmumu veidošanā un augstajās tehnoloģijās.

2022. gadā **Latvija koordinē gan Baltijas Asamblejas, gan Baltijas Ministru padomes darbu**. Baltijas Ministru padomē Latvija, pirmkārt, nodrošinās reģiona drošību un aizsardzību, veidojot kopīgu politiku un rīcību NATO ietvaros, stiprinot atturēšanas politiku NATO austrumu flangā, kā arī veicinot sabiedroto klātbūtni. Otrkārt, tiks turpināta valstu ekonomiku modernizācija un reģionālo infrastruktūras projektu attīstība – *Rail Baltica* aktīva virzība, elektroenerģijas tirdzniecība ar trešajām valstīm un vienotā dabasgāzes tirgus turpmākā pilnveidošana, kā arī sadarbība citās digitalizācijas, enerģētikas un loģistikas jomās. Treškārt, Baltijas valstis turpinās sniegt politisku un praktisku atbalstu Baltkrievijas pilsoniskajai sabiedrībai un neatkarīgajiem medijiem, kā arī Austrumu partnerības valstu noturības stiprināšanai, aktīvi iestājoties par turpmāku ES atbalsta sniegšanu partnervalstu sociālekonomiskajai atlabšanai pēc Covid-19 pandēmijas, kā arī partnervalstu drošības un aizsardzības spēju uzlabošanai.

2022. gada 20.–21. jūnijā Latvijā tiek organizēts "**Trīs jūru**" iniciatīvas samits un biznesa forums, kas pulcēs iniciatīvas dalībvalstu un partnervalstu vadītājus, kā arī ārvalstu investorus, sniedzot ieguldījumu transporta, enerģētikas un digitalizācijas sektoru attīstībā gan Latvijā, gan reģionā kopumā.

Apstiprinātas **Attīstības sadarbības politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam** un Attīstības sadarbības politikas plāns 2021.–2023. gadam. Trīskāršots Latvijas divpusējās attīstības sadarbības finansējuma pieaugums 2022. gadā, sasniedzot gandrīz 1,4 milj. *euro*, savukārt 2023. gadā tiks piešķirts atbalsts 1,7 milj. *euro* un 2024. gadā – 1,9 milj. *euro* apmērā. Latvijas reformu un attīstības pieredze un zināšanas ir pieprasītas un novērtētas partnervalstīs. ĀM sadarbībā ar Centrālo finanšu un līgumu aģentūru (CFLA) sekmīgi noslēgusi Starptautiskās palīdzības likuma grozījumu izstrādi, nosakot visaptverošu regulējumu un institucionālo ietvaru, kas sniegtu atbalstu un radītu jaunas iespējas Latvijas projektu īstenotājiem iesaistīties ES finansētos attīstības sadarbības projektos. Pārskata periodā ir veiksmīgi noslēgušies 27 attīstības sadarbības projekti. Latvijas reformu un attīstības pieredze un zināšanas ir pieprasītas un novērtētas partnervalstīs, jo īpaši labas pārvaldības un likuma varas sektorā, kā arī nododot Latvijas digitalizācijas pieredzi un sniedzot atbalstu cīņai ar dezinformāciju.

Turpinās Latvijas gatavošanās kandidēšanai uz ANO Drošības padomes nepastāvīgās dalībvalsts vietu 2026–2027. gada termiņam. Starpinstitucionālā darba grupa ĀM vadībā definē kampaņas tematiskās prioritātes un gatavo lobija kampaņu, vienlaikus pastāvīgi uzrunājot citas valstis atbalstīt Latvijas kandidatūru. 2022. gadā ĀM uzsāks īstenot Publiskās diplomātijas programmu ārvalstīs ar mērķi veidot Latvijas atpazīstamību un veicināt Latvijas izredzes iegūt nepieciešamo atbalstu.

Tuvākajos divos gados Latvijas uzdevums ir pilnvērtīgi sagatavoties savai **otrajai prezidentūrai Eiropas Padomē**, kas dalībvalstu rotācijas kārtībā notiks no 2023. gada maija vidus līdz novembra vidum. Prezidentūra sniegs iespēju veicināt valsts ietekmi un redzamību šajā reģionālajā organizācijā, kā arī stiprināt organizācijas politisko lomu un cilvēktiesību standartus tās dalībvalstīs.

Ir apstiprināts **Plāns darbam ar diasporu 2021.–2023. gadam**. Sadarbībā ar LU Diasporas un migrācijas pētījumu centru 2021. gadā ir veikti divi pētījumi "Attālinātais darbs kā cilvēkkapitāla piesaistes iespēja Latvijas attīstībai" un "Diasporas noietnes". 2021. gadā kopumā ĀM ir atbalstījusi 108 projektus 24 valstīs, lai stiprinātu sadarbību ar diasporu. ĀM sadarbībā ar Pasaules brīvo latviešu apvienību 2021. gada 4. decembrī Rīgā **organizējusi Pasaules latviešu ekonomikas un inovāciju forumu (PLEIF)**, piesaistot vairāk nekā 450 reģistrētos dalībniekus no 39 valstīm.

2021. gadā **darbu uzsāka Latvijas vēstniecība Austrālijā**. Vēstniecības atvēršana nodrošina efektīvāku Latvijas interešu pārstāvību stratēģiski nozīmīgajā Indijas un Klusā okeāna reģionā. Tā ir reģionālā vēstniecība ar sākotnēju akreditāciju Austrālijā un Jaunzēlandē. Vēstniecība sniedz atbalstu diasporai, sekmējot aktīvāku divpusējo attiecību attīstību, tai skaitā veicinot ekonomisko sadarbību, kā arī dodot iespēju pārstāvēt Latvijas intereses reģionā.

2021. gadā, reaģējot uz Covid-19 pandēmijas noteiktajiem ierobežojumiem dažādās pasaules valstīs, lai pievērstu iedzīvotāju uzmanību iespējamām ceļošanas sarežģījumiem, ĀM sociālajos tīklos **rīkoja informatīvo kampaņu "#CeļoApdomīgi"**. Kampaņas devīze bija "Apdomā labi, padari gudri!" un vadmotīvs – aicināt pieņemt atbildīgu lēmumu par ceļošanu, izzinot situāciju galamērķa valstī un uzņemoties riskus.

IV. MODERNA PĀRVALDĪBA

Efektīva pārvaldības politika ir neatņemama modernas, demokrātiskas un tiesiskas valsts sastāvdaļa. Jānorāda, ka NAP2027 valsts pārvaldes jomā būtiskākie sasniežami mērķi ir saistīti ar iedzīvotāju apmierinātību ar sniegtajiem pakalpojumiem un uzticību valsts pārvaldei. Vienlaikus jāņem vērā, ka, lai veiksmīgi īstenotu pārvaldības politiku, ir nepieciešama profesionāla un kvalificēta valsts pārvalde, kas ir viegli sasniedzama un pieejama ikvienam valsts iedzīvotājam. Tāpēc ir nepieciešami ilgtermiņa risinājumi valsts pārvaldē strādājošo motivācijas palielināšanai, mazinot darbinieku mainību un piesaistot valsts pārvaldei kompetentus un zinošos speciālistus.

Ir noslēgusies ATR, kas būtiski ietekmē vietējo pašvaldību pārvaldības organizāciju un to sniegto pakalpojumu pieejamību ikvienam valsts iedzīvotājam. Tā nodrošinās līdzsvarotāku reģionālo attīstību, mazinot nevienlīdzības plaisu starp Rīgu un pārējo Latviju un stiprinot sadarbību starp laukiem un pilsētām. Pašvaldībām ir būtiska loma gan Covid-19 krīzes seku novēršanā, gan sociālo un ekonomisko problēmu risināšanā, jo tām ir jānodrošina pakalpojumi iedzīvotājiem pēc iespējas tuvāk to dzīves vietai, tāpēc 2021. gadā īpaši aktuāls bija pašvaldību resursu samazinājums, kas ietekmē gan pašvaldību sniegto pakalpojumu apjomu, gan to kvalitāti.

Lai valsts pārvaldes vai pašvaldību iestādes būtu vieglāk sasniedzamas Latvijas iedzīvotājiem, ir liela nozīme digitālo pakalpojumu pieejamības sekmēšanai un attīstībai. Starptautiskā līmenī Latvijas rādītāji attiecībā uz digitālajiem publiskajiem pakalpojumiem un

savienojamību ir virs ES vidējiem rādītājiem. 2021. gadā ir turpinājusi uzlaboties elektroniskās pārvaldes pakalpojumu kvalitāte un palielinājies to lietotāju skaits.

Vietējo pašvaldību pārvalde

Īstenota vietējo pašvaldību ATR, izveidojot 43 ilgtspējīgākas un ekonomiski spēcīgākas pašvaldības, kas spēs nodrošināt pašvaldību autonomo funkciju izpildi salīdzināmā kvalitātē un pieejamībā. 2022. gadā tiks **veikts ATR ieguvumu un zaudējumu izvērtējums** (tai skaitā pašvaldību autonomo funkciju nodrošināšana salīdzināmā apjomā visā valsts teritorijā). Vienlaikus tiks sagatavoti priekšlikumi par kritērijiem, uz kuru pamata iespējams izvērtēt attīstības centra potenciālu novadu pašvaldībās, tai skaitā reģionālas nozīmes attīstības centra potenciālu Saulkrastu, Ventspils, Rēzeknes, Augšdaugavas, Varakļānu, Dienvidkurzemes un Jelgavas novadā.

Pašvaldību darbības pilnveidošanai un sabiedrības iesaistes nodrošināšanai pašvaldību darbā pēc ATR sagatavots un Saeimā izskatīšanai iesniegts likumprojekts "**Pašvaldību likums**". Tā mērķis nodrošināt laikmetīgu pārvaldību pēc ATR, tajā skaitā veicinot demokratizāciju, skaidrāk nodalot lēmumu pieņemšanas jautājumus domē no administrācijas darbības, nosakot skaidru kompetenču un funkciju sadali. Likumprojektā ietverts uzlabots pašvaldības darbības organizācijas modelis, kas ir vērsts uz efektīvāku pārvaldi un iedzīvotāju viedokļu respektēšanu, kā arī **garantē iedzīvotāju iesaisti pašvaldību darbībā**. Likumprojekts paredz no 2023. gada **ieviest līdzdalības budžetu** pašvaldībās sabiedrības līdzdalības veicināšanai teritorijas attīstībā (finansējums līdzdalības budžetam vismaz 0,1 % no pašvaldības vidējiem viena gada IIN un NĪN faktiskajiem ieņēmumiem).

Ilgtspējīgāka un mērķtiecīgāka reģionālā attīstība

ATR veiksmīgai īstenošanai un reģionu attīstībai ir būtiski piesaistīt finansējumu valsts reģionālo un vietējo autoceļu sakārtošanai, sekmējot pakalpojumu un darba vietu pieejamību jauno pašvaldību administratīvajos centros. Kopumā ir nepieciešami 300 milj. *euro*, lai sakārtotu nepilnus 900 km autoceļu ATR vajadzībām. Informācija par veiktajiem ieguldījumiem ceļu projektos, t. sk. ATR kontekstā, ir norādīta sadaļā "Gudra transporta politika". Vienlaikus 2022.–2024. gadā plānots finansējums 210 km valsts reģionālo un vietējo autoceļu pārbūvei un atjaunošanai 92,3 milj. *euro* apmērā atbilstoši Atveseļošanas un noturības plānam.

Lai risinātu pašvaldību finansējuma nepietiekamību, arī 2021. gadā bija **palielināts pašvaldību aizņēmuma limits par 150 milj. *euro***, lai nodrošinātu aizdevumu pieejamību pašvaldībām augstas gatavības investīciju projektiem atbilstoši likumā "Par valsts budžetu 2021. gadam" noteiktajām valsts un pašvaldības prioritārajām jomām. Tika veikta pašvaldību prioritāro investīciju projektu pieteikumu izvērtēšana valsts budžeta aizdevumu saņemšanai. 2021. gadā izvērtēti 82 pašvaldību aizdevumu pieteikumi, no kuriem pozitīvs VARAM atzinums ir sniegts 72 pašvaldību prioritārajiem investīciju projektiem par kopējo valsts budžeta aizdevuma summu 24 milj. *euro*.

2021. gadā tika atbalstīta valsts budžeta aizdevumu piešķiršana 9 investīciju projektu īstenošanai (kopējais valsts budžeta aizdevumu apmērs 19,5 milj. *euro*). No šiem projektiem 6

investīciju projekti ir jau īstenoti vai vēl turpinās to īstenošana, un tiem kopējais valsts budžeta aizdevumu apmērs ir 11 milj. *euro*. Īstenojot projektus, tiks **radītas 810 jaunas vietas pašvaldību pirmsskolas izglītības iestādēs**.

Lai mazinātu Covid-19 pandēmijas negatīvo ietekmi uz ekonomiku un nodrošinātu reģionāli sabalansētu finanšu resursu pieejamību, 2021. gadā tika turpināts īstenot **valsts aizdevumu programmu pašvaldību investīciju projektiem**. Kopumā finansējuma saņemšanai ar MK rīkojumiem atbalstīti 303 investīciju projekti par kopējo finansējumu 142 milj. *euro*, no kura valsts aizdevums ir – 119 milj. *euro*, šādās jomās: pašvaldību ēku energoefektivitāte, pašvaldību transporta infrastruktūras attīstība, jaunu pakalpojumu sniegšanas veidu attīstība, mājāsaimniecību pieslēgumi ūdenssaimniecībai.

Papildus minētajam, lai veicinātu Covid-19 seku pārvarēšanu, tika nodrošināta pašvaldību **augstas gatavības investīciju projektu** pieteikumu izvērtēšana **valsts budžeta finansējuma (grantu veidā) saņemšanai un projektu īstenošanai** 2021.–2022. gadā. 2021. gadā tika izvērtēti 84 investīciju projektu pieteikumi, no kuriem apstiprināts 21 investīciju projekts par kopējo valsts budžeta finansējumu 50,1 milj. *euro* apmērā (no tā 27,1 milj. *euro* 2021. gadam un 23,8 milj. *euro* 2022. gadam). Papildus tika izvērtēti un apstiprināti 23 investīciju projektu pieteikumi par ventilācijas sistēmu būvniecību vispārējās izglītības iestādēs par kopējo valsts budžeta finansējumu 5,5 milj. *euro* apmērā (no tā 2,67 milj. *euro* 2021. gadam un 2,65 milj. *euro* 2022. gadam).

Līdz 2021. gada beigām ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda finansējuma ietvaros **uzņēmējdarbības publiskās infrastruktūras un degradēto teritoriju attīstības programmās** ir izveidotas 2103 jaunas privātā sektora darbavietas, piesaistītas privātā sektora nefinanšu investīcijas 210,8 milj. *euro* apmērā, atjaunota degradēto teritoriju platība 215,5 ha apmērā, kas pielāgota jaunu komersantu izvietošanai vai esošo komersantu paplašināšanai, lai sekmētu nodarbinātību un ekonomisko aktivitāti pašvaldībās.

Nodrošinot **atkritumu pārstrādes uzlabošanu reģionos**, 2021. gada pirmajā pusgadā turpinājās iepriekš apstiprināto sešu un uzsākta piecu jaunu projektu īstenošana atkritumu pārstrādes iekārtu izveidei. Atbalstītajos projektos atkritumu pārstrādes jaudas pieaugums paredzēts vismaz 184 000 t/gadā. Piesaistot papildu REACT-EU finansējumu, tika rasta iespēja sniegt atbalstu vēl trim bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes projektiem ar prognozēto jaudu 51 000 t/gadā. Visus projektus plānots pabeigt līdz 2023. gada beigām. Kopējais projektu finansējums ir 116,1 milj. *euro*.

Īpašs **atbalsts ir sniegts Latgales reģionam** – kopš Latgales SEZ darbības uzsākšanas līdz 2021. gada beigām par investīcijām Latgales SEZ teritorijā ir noslēgti 42 līgumi 29,85 milj. *euro* apmērā, pabeigta 26 ieguldījumu projektu īstenošana, Latgales SEZ iekļauti 86,79436 ha platības, izveidotas 227 jaunas darba vietas. Kopš Latgales SEZ darbības uzsākšanas 21 kapitālsabiedrībai piešķirts SEZ statuss.

Lai nodrošinātu 2021.–2027. gada perioda **Interreg programmu** savlaicīgu ieviešanu un investīciju pieejamību Latvijas partneriem, ir izstrādāts atbilstošs regulējums. Valsts, reģionu un pašvaldību institūcijām un to izveidotām iestādēm, nevalstiskajam un privātajam sektoram tiks radīta iespēja sadarboties ar ES dalībvalstīm un partnervalstīm, attīstīt zināšanas, pārņemt labo praksi un pieredzi, kā arī ieguldīt investīcijas tehnoloģiju un infrastruktūras attīstībā Latvijas reģionos.

Lai mazinātu klimata pārmaiņu radīto negatīvo ietekmi, atbalstot vissmagāk skartās teritorijas un attiecīgos darba ņēmējus, un veicinātu līdzsvarotu sociālekonomisko pārkārtošanos, izstrādāts **Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālais plāns**. Tas sagatavots, orientējoties uz kūdras nozares sektoru, t. sk. paredzot nākotnē atteikties no kūdras izmantošanas enerģētikā, kā arī degradēto kūdras purvu (t. sk. vēsturisko kūdras ieguves vietu) rekultivācijas aktivitāšu īstenošanu, kas nodrošinās SEG emisiju samazināšanu kūdras nozarē. Vienlaikus, ņemot vērā Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālā plāna sociālekonomisko dimensiju, tas paredz arī atbalstu reģionālās ekonomikas pārstrukturēšanai un atbalstu sociālekonomisko seku mazināšanai reģionos pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku. Plāna apstiprināšanas gadījumā tiks nodrošinātas investīcijas 183 milj. *euro* apmērā SEG emisiju samazināšanai vēsturiskajos kūdras purvos, reģionālās ekonomikas pārstrukturēšanai, kā arī investīcijas sociālekonomisko seku mazināšanai reģionos pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku.

Valsts pārvalde un valsts aktīvu pārvaldība

Pieņemti **grozījumi Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā**, kas paredz pārveidot novecojušo atlīdzības sistēmu, risinot ilgstoši samilzušas problēmas – zemu darbinieku motivāciju, augstu darbinieku mainību un nepieciešamību ieguldīt apjomīgus resursus personāla attīstībā. Piedāvātie risinājumi uzlabos atlīdzības konkurētspēju, nosakot mēnešalgu līmeni valsts pārvaldē līdz 80 % no privātajā sektorā maksātās atlīdzības līmeņa. Valsts augstāko amatpersonu atalgojums būs vienāds, no tā veidosies pakāpeniska atlīdzības sistēma pārejai valsts pārvaldei.

2021. gadā tika veikts **Valsts pārvaldes reformu plāna 2020 gada izpildes novērtējums**. Īstenojot plānu, ir izdevies samazināt valsts pārvaldē nodarbināto skaitu, ieviest "nulles birokrātijas" principu, centralizēt atbalsta funkcijas un modernizēt iekšējos procesus.

Lai uzlabotu valsts pārvaldes darba kultūru, VK uzsāka īstenot jaunu iniciatīvu un izveidoja **Valsts pārvaldes inovācijas laboratoriju** – publiskās pārvaldes inovācijas virzītājspēku, kas darbojas, lai nodrošinātu drošu un motivējošu vidi eksperimentiem un kopradei. 2022. gadā sadarbībā ar VAS turpināsies inovācijas kapacitātes celšana (apmācības, sadarbības tīkli) visā publiskajā sektorā gan nacionālā, gan reģionālā līmenī. 2022. gadā sadarbībā ar VARAM ir plānots turpināt pakāpenisku valsts pārvaldes pāreju uz hibrīda darba modeli, nodrošinot, ka 2027. gadā iespēja to izmantot ir 80 % darbinieku.

Atbilstoši ES atvēršanas un noturības mehānisma plānā noteiktajam 2021. gadā VK ir uzsākusi **Valsts pārvaldes modernizācijas plāna izstrādi**, izmantojot tādu modernu stratēģiskās plānošanas, sociālo procesu un struktūru izpētes instrumentu kā platforma *Sensemaker*, kā arī iesaistot dažādas sabiedrības grupas – pētniekus, nevalstisko organizāciju pārstāvjus, politiķus un dažāda līmeņa valsts pārvaldes institūciju pārstāvjus.

2021. gada 9. septembrī **darbu uzsāka TAP portāls**, nodrošinot būtisku tiesību aktu projektu izstrādes un lēmumu pieņemšanas procesa modernizāciju – tagad tiesību aktu un attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un saskaņošanas process notiek digitālā vidē, nodrošinot arī sabiedrības līdzdalības iespējas. Uzsākot TAP portāla darbību, tika izstrādāts jauns regulējums MK

darbības nodrošināšanai. 2022. gadā plānots turpināt modernizēt MK lēmumu pieņemšanas procesus, paplašinot TAP portāla funkcionalitāti.

Izstrādāts **jauns Trauksmes celšanas likums**, kuru 2022. gada 20. janvārī pieņēma Saeima. Trauksmes cēlēju kontaktpunkta (VK) vadībā Latvijā pakāpeniski tiek iedzīvināti trauksmes celšanas mehānismi un veidojas sabiedrības izpratne par trauksmes celšanas būtību – kā sabiedrības iesaisti savas valsts vai savas darba vides pilnveidošanā. VK vienotā informācijas platforma <https://trauksmescelejs.lv> iedzīvotājiem ļauj ērti uzzināt par trauksmes celšanas iespējām, kā arī iesniegt ziņojumu.

2022. gada 8. februārī MK apstiprināja **Latvijas Piekto nacionālo atvērtās pārvaldības rīcības plānu 2022.–2025. gadam**, kas kalpos par ietvaru, lai veicinātu sabiedrības līdzdalību, uzticēšanos un valsts institūciju sabiedrības interesēs veiktā darba atklātību un caurskatāmību. Atvērtā pārvaldība – sabiedrības līdzdalība valsts institūciju darbā, to atbildība un atklātība – **ļauj vairojot sabiedrības uzticēšanos valsts pārvaldībai un lēmumu leģitimitātei mūsdienu demokrātijā**. 2022. gadā tiks aizsākta ietvara dokumenta izstrāde par sabiedrības līdzdalību un pilsonisko dialogu, tiks pilnveidots sabiedrības līdzdalības regulējums, kā arī uzsākta sabiedrības pārstāvniecības stiprināšana nozarēs, veicinot plašākas sabiedrības iesaisti un daudzveidīgu līdzdalības formu izmantošanu. Tāpat tiks veicināta valsts institūciju radīto datu un dažādu informācijas avotu pieejamība un izmantošana sabiedrībā, kā arī celta valsts pārvaldē nodarbināto kapacitāte sazināties ar sabiedrību saprotamā un vienkāršā veidā.

Sniegts atbalsts sabiedrībai, mazinot Covid-19 saslimstības negatīvo ietekmi, tai skaitā veicinot epidemioloģisko drošību, nodrošinot informāciju par iedzīvotāju vakcināciju (un revakcināciju) pret Covid-19, kā arī operatīvi nodrošinot viegli pieejamu, koordinētu, savlaicīgu un precīzu informāciju par jaunākajiem valdības lēmumiem attiecībā uz Covid-19 izplatības ierobežošanu. Darbu turpinājis arī tālrunis 8345 ar tā atbalsta komandu, kura sniedz iedzīvotājiem aktuālas atbildes uz jautājumiem, nodrošinot vienotu komunikāciju par valdības lēmumiem un vīrusa izplatību. Valdības lēmumi un vakcinācijas nepieciešamība skaidrota medijiem un nepastarpināti iedzīvotājiem sociālajos tīklos *Facebook*, *Twitter*, *Instagram* un *YouTube*.

MK 2021. gada 16. novembrī, izskatot informatīvo ziņojumu "Par inovāciju veicināšanu un pētniecības un attīstības mērķu noteikšanu valsts kapitālsabiedrībās", apstiprināja valsts kapitālsabiedrībām **īpašnieka gaidu vēstules sagatavošanu**, lai noteiktu kapitālsabiedrībām vidējā termiņā sasniedzamos mērķus un izmantojamus instrumentus to sasniegšanai, t. sk. iesaistīšanos pētniecībā un attīstībā. Ar ziņojuma izskatīšanu valsts lielajām kapitālsabiedrībām ir dots uzdevums divu gadu laikā kapitālsabiedrību vidēja termiņa darbības stratēģijās iekļaut atbilstošus pētniecības un attīstības vai inovatīvu risinājumu ieviešanas mērķus, kam ilgtermiņā jāsniedz atbalsts kopējai tautsaimniecības transformācijai, augstākai uzņēmumu konkurētspējai un nākotnes vērtībai.

Veikti grozījumi Publisku personu kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā, kas turpmāk nosaka lielajām publisku personu kapitālsabiedrībām sagatavot **nefinanšu ziņojumus un paziņojumus par korporatīvo pārvaldību**, kas nodrošinās plašāku informāciju sabiedrībai par kapitālsabiedrības darbību un tuvināšanos biržā kotētu uzņēmumu informācijas atklātībai.

Lai piesaistītu papildu finanšu resursus investīciju realizēšanai, jau četras kapitālsabiedrības ar izšķirošu valsts ietekmi izmanto parādu vērtspapīru kotāciju biržā. Šāda finanšu instrumentu

izmantošanas uzsākšana **aktivizē Latvijas finanšu kapitāla tirgu** un nodrošina sagatavošanās darbus arī potenciālai kapitāla piesaistei investīciju projektiem, izlaižot akcijas biržā.

Sākot ar 2020. gadu, ir nodrošināta **centralizēta valsts kapitālsabiedrību padomes locekļu atlases procesu organizēšana**. Līdz šim ir notikuši 12 šādi organizēti atlases procesi.

Turpinās darbs, lai sagatavotu priekšlikumus **virzībai uz centralizētāku valsts kapitālsabiedrību pārvaldību un kapitālsabiedrību padomju lomas palielināšanu**, piemēram, stratēģiju apstiprināšanā un ikgadējo kapitālsabiedrību darbības rezultātu izvērtēšanā. Ir sagatavots Konceptuālais ziņojums par publisku personu kapitālsabiedrību un publisku personu kapitāla daļu pārvaldības politikas nepieciešamajām izmaiņām, kas nodots sabiedriskai apspriešanai.

IKT, e-pārvalde un publiskie pakalpojumi

Latvija ir noteikusi galvenos virzienus un prioritāros uzdevumus digitālai transformācijai valsts pārvaldē, tautsaimniecībā un sabiedrībā, apstiprinot **Latvijas digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam**.

2021. gadā tika turpināta **valsts informācijas un komunikācijas tehnoloģiju resursu (IKT resurss) pārvaldības reforma**, kuras mērķis ir ieviest vienveidīgus un efektīvus valsts pārvaldes tehnoloģiskā nodrošinājuma pārvaldības procesus. Veikti būtiski grozījumi informācijas sistēmu vispārējo tehnisko prasību un to uzraudzības tiesiskajā regulējumā, nostiprinot tiesisko pamatu valsts informācijas sistēmu arhitektūras reformas īstenošanai, kā arī valsts pārvaldes IKT resursu un kompetenču konsolidācijai, kas nodrošinās saimnieciskāku valsts IKT resursu izmantošanu, tajā skaitā darbojoties ar Atveseļošanas un noturības mehānismu un jaunā plānošanas perioda ES struktūrfondiem.

Valsts IKT pārvaldības reforma tiks turpināta, attiecinot vienveidīgas vispārējās tehniskās prasības un uzraudzības kārtību uz plašāku valsts pārvaldes IKT risinājumu loku. Lai nodrošinātu efektīvu valsts rīcībā esošo IKT resursu pārvaldību, kā arī uzlabotu valsts un pašvaldību institūciju sniedzamās informācijas pieejamību un kvalitāti valsts informācijas sistēmās, Saeimā iesniegts VARAM izstrādātais un MK atbalstītais likumprojekts "Grozījumi Valsts informācijas sistēmu likumā". Reizē ar to tiek paredzēta arī **valsts IKT platformu atvēršana komerciālu pakalpojumu sniegšanai**. Plānots, ka valsts digitālās platformas, piemēram, e-paraksts un oficiālās e-adreses risinājumi, kļūs par nozīmīgu valsts publiskās infrastruktūras sastāvdaļu un būs plašāk pieejami iedzīvotājiem un komersantiem.

2021. gadā tika turpināts darbs, kas nodrošina pakalpojumu pieejamību iespējami tuvu iedzīvotāju dzīvesvietām. Uzlabota **publisko pakalpojumu pieejamība Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru (VPVKAC) tīklā** – VPVKAC darbojas 35 pašvaldībās, kopā 123 vietās (publisko pakalpojumu pieejamība tiek nodrošināta 85 % no valsts teritorijas). 2021. gadā Valsts budžeta dotācija piešķirta trīs jaunu VPVKAC izveidei: Ludzas, Līvānu un Burtnieku novados.

Līdz 2023. gadam plānots izveidot 587 VPVKAC – katrā pagastā vismaz vienu pakalpojumu pieteikšanas vietu, pamatā bibliotēkās, lai iedzīvotājam būtu iespēja atbilstoši aprīkotās telpās ar apmācītu darbinieku palīdzību vai patstāvīgi pieteikt visus valsts un pašvaldības

pakalpojumus. 2021. gadā sagatavoti 353 digitālie aģenti – valsts un pašvaldību institūciju darbinieki, kas konsultēs iedzīvotājus par e-vides iespējām (kopā no 2018. gada vairāk nekā 6000 digitālo aģentu).

Tiek turpināta valsts pārvaldes pakalpojumu portāla **latvija.lv pilnveide** (pieejami 123 e-pakalpojumi), jauno portāla versiju plānots ieviest līdz 2023. gada decembrim. No 2008. gada līdz 2021. gadam sasniegts 1 340 959 portāla latvija.lv unikālo lietotāju skaits. Saskaņā ar Latvijas iedzīvotāju aptauju 2021. gadā no iedzīvotājiem, kuri ir pieteikuši kādu no izplatītākajiem valsts un pašvaldību pakalpojumiem, 89 % to ir darījuši elektroniski.

Pakalpojumu pieejamību nodrošina arī elektroniskās identifikācijas rīku attīstība – lietotne "eParaksts mobile" pieejama iedzīvotājiem no 2018. gada, un kopā to jau izmanto vairāk nekā 190 000 personu. E-paraksts vidēji dienā tiek lietots vairāk nekā 26000 reizi. **eID karte noteikta kā prioritārs personu apliecināošs dokuments.**

Nodrošinot publiskās pārvaldes **IKT centralizētu platformu izveidi un ieviešanu**, kā arī procesu pilnveidošanu, līdz 2021. gada 30. jūnijam modernizēti (digitalizēti) 190 valsts pārvaldes procesi.

Turpinās arī projekta "**Valsts un pašvaldības iestāžu tīmekļvietņu vienotā platforma**" īstenošana, kas ļauj pēc vienotiem principiem veidot jaunas valsts pārvaldes iestāžu tīmekļvietnes. Līdz šim izveidotas un ikvienam pieejamas jau 90 valsts un pašvaldības iestāžu jaunās mājaslapas.

Lai nodrošinātu pakalpojumus e-vidē, ļoti būtiska ir atbilstoša elektronisko sakaru infrastruktūras attīstība. 2021. gadā apstiprinātais Elektronisko sakaru nozares attīstības plāns 2021.–2027. gadam paredz pasākumus, lai veicinātu ES stratēģiskajos dokumentos noteiktajiem mērķiem atbilstošu elektronisko sakaru pakalpojumu pieejamību (ar datu pārraides ātrumu vismaz 100 Mbit/s). Pasākumu īstenošanai saskaņā ar sakaru nozares plānu ir paredzēts Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna finansējums 4 milj. *euro* un Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums 7,395 milj. *euro*.

Noslēgumā – stabilai un ilgtspējīgai Latvijai – *Latvija2050* izstrāde

Ar šo ziņojumu Saeimai noslēdzas visilgāk pastāvošās valdības Latvijas vēsturē beidzamais pārskats par MK iecerēto un paveikto darbu. Valdības deklarācijas īstenošanā piedalījās visas koalīcijas partijas. Covid-19 pandēmija pārbaudījusi gan Latvijas valdību un sabiedrību, gan valsts tautsaimniecību, taču tie nav vienīgie izaicinājumi, kuru risināšanai MK vajadzēja pieņemt izsvērtus un pamatotus lēmumus.

Arī nākotnē valdība sastapsies ar dažādiem izaicinājumiem, daļai no tiem mēs varam sagatavoties, bet daži var atnākt negaidot. Jau piedzīvojam inflāciju, energoresursu cenu kāpumu, darbaspēka trūkumu kritiskajās profesijās. Nākotnē tautas pārstāvjiem vajadzēs strādāt, lai novērstu klimata pārmaiņas un to radītās sekas, transformēt tautsaimniecību, reaģēt uz dažāda veida krīzēm un strādāt ar sabiedrības novecošanās un citu demogrāfisko pārmaiņu ietekmi uz Latvijas sabiedrības nākotni. Pārmaiņas būs, un ja tās nevadīsim, tās vadīs mūs.

Tāpēc ir īstais brīdis uzsākt gatavošanos, lai nākamās valdības laikā notiktu plašas sabiedrības diskusijas un tiktu izstrādāta un apstiprināta *Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2050. gadam (Latvija2050)*.

Latvija2050 mums ir vajadzīga, lai vienotos – kādā Latvijā mēs vēlamies dzīvot 2050. gadā.

Latvija2050 kā hierarhiski augstākais ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments noteiktu galvenās sabiedrības vērtības, tiesības un pienākumus. Tas taptu ar visaptverošu sabiedrības iesaisti, t. sk. ar jauniešiem un cilvēkiem, kuri parasti neiesaistās diskusijās par Latvijas nākotni, kā arī debatēs starp dažādām interešu grupām. *Latvija2050* būtu īsa un kodolīga, tā raksturotu iedzīvotāju redzējumu par prioritārajiem valsts attīstības mērķiem, turpmāko tautsaimniecības modeli un citiem tematiskajiem lokiem, neraksturojot un nenosedzot visas valsts darbības jomas, kurās jau noteikta attīstības trajektorija. Būtiski, lai *Latvija2050* iezīmētu principus un skaidrus attīstības virzienus, kas palīdzētu turpmākajām valdībām un Saeimām pieņemt izšķirošus lēmumus valsts izaugsmei un ilgtspējai, atbilstoši plānojot nepieciešamās reformas, investīcijas un vērtību veidošanās dinamiku modernajā pasaulē.

Pēc konsultācijām ar Nacionālo attīstības padomi, kas pēc likuma virza valsts ilgtermiņa attīstības plānošanu, MK apstiprinās *Informatīvo ziņojumu par Latvija2050 kodolu*, t.i., par procesu, kādā notiktu nozīmīgo diskusiju tēmu izvēle, un kalendāra plānu, lai līdz 2024. gada beigām nonāktu līdz sabiedrības kopīgam redzējumam- *Latvija2050*, ko apstiprinātu MK un Saeima. Attiecīgi šī valdība iesniegtu budžeta priekšlikumu nākamās valdības darbam ar *Latvija2050*.

Latvija2050 stātos spēkā ar 2025. gadu, tā būtu valsts ilgtspējīgas attīstības stratēģija nākamajiem 25 gadiem un kalpotu kā vienošanās par darbu nākamajām Saeimām un valdībām. *Latvija2050* arī būtu mūsu vizītkarte – Latvijas attīstības redzējums. Uz *Latvija2050* pamata mēs veidotu savās vērtībās un principos balstītas iniciatīvas 2028. gadā, kad būsīm ES Padomes prezidējošā valsts, kā arī sniegtu ieguldījumu ANO diskursā par globālajiem ilgtspējīgas attīstības mērķiem pēc 2030. gada. *Latvija 2050* ir mūsu tautas nākotnes redzējums – tautas, kura joprojām ir daudzveidīga uzskatos, bet saliedēta tās pamatos un vērtībās.